

โมเดลความเป็นนักวิธีวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนาของ

“พระเทพปวรเมธี”

ปราชญ์เมธี ศรีมหาจุฬาลงกรณ์

A Model of Buddhist Methodological Researcher of
Phra Theppavaramethi Prachmethi Srimahachulalongkorn

ดร.ลำพอง กลมกุล และคณะ

ส่วนวิจัย สารสนเทศและบริการวิชาการ ศูนย์อาเซียนศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

โมเดลความเป็นนักวิจัยวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนาของ
พระเทพพรเมธี ปรากฏเมธี ศรีมหาจุฬาลงกรณ์

A Model of Buddhist Methodological Researcher of
Phra Theppavaramethi Prachmethi Srimahachulalongkorn

ดร.ลำพอง กลมกุล และคณะ

Dr.Lampong Klomkul and others

ส่วนวิจัย สารสนเทศและบริการวิชาการ ศูนย์อาเซียนศึกษา
Research, Information and Academic Services Division

ASEAN Studies Centre

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

พ.ศ.๒๕๖๒ (Year 2019)

ผู้เขียน
ผู้เขียนร่วม

ดร.ลำพอง กลมกุล
พระมหาประสิทธิ์ ญาณุปปทีโป, ดร.
ดร.แมนเหมือน สิทธิศักดิ์
ดร.อัญชิษฐา หาญกิจรุ่ง
ดร.พวงชนนาถ จริยะจินดา
ดร.บัณฑิตา ถิรทิศกุล
จำลองตำราวจ หญิง ดร.กนกวรรณ ขวัญอ่อน
ดร.ภาดาภัสสรณ์ ภาดาพิลาสนันท์
ดร.จันทร์ แสงสุวรรณาว
ดร.วดี วิประกษิต
ดร.ดวงทิพย์ ก่อกิจงาม
นายสมชาย บุญสุน
นางจรรยาศรี กล้ากลาย
นางสาวสายน้อย คำชู
นางสาวพันทิวา ฤกษ์ภูชาตรี
นางสาวนิพัชชา โอทกานนท์
นางสาวสุพัตรา กวีธนกกุล
นางสาวปมณต์ณัฐ จงวัฒนานุกุลกิจ
นางพรนภิส สุดโต
นางสาวมกรวี ฉิมพะเนาวิ

ออกแบบปก
พิมพ์ครั้งแรก
จำนวนหน้า
ISBN (e-book)

๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๒
๑๑๗ หน้า
978-616-300-607-3

จัดทำโดย
ส่วนวิจัย สารสนเทศและบริการวิชาการ ศูนย์อาเซียนศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๒
พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทาน เลื่อนสมณศักดิ์

พระราชาวรเมธี

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เป็นพระราชาคณะชั้นเทพในราชทินนามที่

พระเทพปวรเมธี

คำนำน้อมถวายมูทิตาสักการะ

พระเดชพระคุณพระเทพปวรเมธี, รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้มีความเมตตาทั้งต่อบุคลากรผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาและลูกศิษย์ในทุกระดับของมหาวิทยาลัย อีกบทบาทหนึ่งที่พระเดชพระคุณมีความโดดเด่นเพิ่มเติมจากงานด้านการบริหารพระพุทธศาสนาและการบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยคือคุณลักษณะของพระเดชพระคุณที่มีความเป็นนักวิจัยวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนาที่มีความเชี่ยวชาญในการออกแบบการวิจัยสามารถทำวิจัยที่ใช้วิธีวิทยาการวิจัยที่หลากหลาย ได้แก่ การออกแบบการวิจัยโดยใช้ทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) ในงานวิจัยเรื่อง “โครงการการพัฒนาหลักสูตรพุทธอาชีวนของมหาวิทยาลัยสงฆ์ผ่าน การบูรณาการความรู้เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศไทย และกลุ่มประเทศ CLMV” การออกแบบการวิจัยอนาคตด้วยเทคนิค EDFR ในงานวิจัยเรื่อง “แนวโน้มการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพและสันติภาพของประเทศในประชาคมอาเซียน” และการออกแบบการวิจัยแบบผสมวิธีพหุระยะ (Multiphase Mixed Methods Research) ในงานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ซึ่งเป็นวิธีการออกแบบการวิจัยที่หลากหลายและมีความสอดคล้องกับปัญหาวิจัยและเป้าหมายของการวิจัยแต่ละเรื่อง นอกจากนี้พระเดชพระคุณยังส่งเสริมให้ผู้เขียนได้จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้วิธีการวิจัยแนวใหม่สำหรับการวิจัยทางพระพุทธศาสนา นั้นหมายความว่าพระเดชพระคุณได้เห็นความสำคัญในการที่จะพัฒนางานวิจัยทางพระพุทธศาสนาให้มีความก้าวหน้าและก้าวไกลไปสู่ประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกต่อไป

เนื่องในโอกาสที่พระเดชพระคุณได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ ผู้เขียนในฐานะผู้ได้บังคับบัญชา ขอน้อมถวายมุทิตาสักการะผ่านผลงานวิชาการเรื่อง “โมเดลความเป็นนักวิธีวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนาของพระเทพปวรเมธี ปราชญ์เมธี ศรีมหาจุฬาลงกรณ์” ด้วยพระเดชพระคุณได้เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติของความสมบูรณ์พร้อมทั้งศาสตร์และศิลป์ มีภูมิความรู้และภูมิธรรมเต็มเปี่ยม อีกทั้งยังเป็นผู้เมตตากรุณาและให้โอกาสผู้ได้บังคับบัญชาในการสร้างสรรค์ผลงานวิชาการอย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ต่อมวลชนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระเดชพระคุณให้การส่งเสริม และแนะนำแนวทางปฏิบัติที่เป็นประโยชน์พร้อมทั้งตั้งอยู่ในหลักเหตุและผล ในโอกาสสำคัญนี้ ผู้เขียนขอน้อมถวายมุทิตาสักการะ ด้วยความตั้งใจยิ่งแด่พระเดชพระคุณพระเทพปวรเมธี, รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และหวังเป็นอย่างยิ่ง โมเดลความเป็นนักวิธีวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนาของพระเทพปวรเมธี ปราชญ์เมธี ศรีมหาจุฬาลงกรณ์ จะเป็นต้นแบบของแนวทางปฏิบัติที่ดีสำหรับนักวิจัยทางพระพุทธศาสนาทุกท่านที่จะฝึกฝนตนให้พร้อมที่จะก้าวไปสู่ความเป็นนักวิธีวิทยาการวิจัยได้อย่างเต็มภาคภูมิต่อไป

ขอกราบนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

ดร.ลำพอง กลมกุล

ผู้อำนวยการส่วนวิจัย สารสนเทศและบริการวิชาการ
ศูนย์อาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สารบัญ

คำนำน้อมถวายมุทิตาสักการะ	(๕)
สารบัญ	(๗)
บทน้อมถวายมุทิตาสักการะ	(๘)
บทความว่าด้วยโมเดลความเป็นนักวิจัยวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนา ของพระเทพพรเมธี ปราชญ์เมธี ศรีมหาจุฬาลงกรณ์	๑
บทคัดย่อ	๑
Abstract	๓
ปฐมบทว่าด้วยเรื่องความเป็นนักวิจัยวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนา คุณลักษณะที่เป็นแบบอย่างที่ดี	๔ ๑๐
บทบาทของนักวิจัยทางพระพุทธศาสนา	๑๗
บทบาทของประธานสอบคณินิพนธ์	๑๙
โมเดลความเป็นนักวิจัยวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนาของ พระเทพพรเมธี	๒๙
บทสรุป	๓๑
รายการอ้างอิง	๓๓
ภาคผนวก	๓๕
ภาคผนวก ก	
ภาพกิจกรรมการวิจัยตามเส้นทางของการเป็นนักวิจัยวิทยา การวิจัยทางพระพุทธศาสนา	๓๗
ภาคผนวก ข	
รวมบทคัดย่อผลงานวิจัย และบทความวิชาการ ที่เผยแพร่ในเวทีวิชาการนานาชาติ	๔๔
ภาคผนวก ค	
ผลงานคณินิพนธ์ที่พระเดชพระคุณเมตตาเป็นประธานสอบ ประวัติผู้เขียน	๘๔ ๑๑๒

บทน้อมถวายมุทิตาสักการะ:

น้อมถวายมุทิตาสักการะแด่ พระเทพพรเมธี, รศ.ดร.
เจ้าคุณอาจารย์ผู้เป็นนักวิวิธวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนา
แห่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

“สองมือประณตน้อมสักการะ
แด่คุณพระเทพพรเมธี
นักวิทยาการวิจัยผู้มากมี
ทั้งศักดิ์ศรีความรู้เอนกอนันต์
ด้านศึกษา ปกครอง พุทธจิต
เป็นนิมิตมั่นหมายให้เจริญ
สร้างผลงานหรรษเลิศประเสริฐมั่น
ให้ทุกวันยังจดจำมีคลายแคลง
ในวาระวันที่พิเศษ
ประดุจเพชรฉายแววประกายแสง
ชื่อเสียงท่านกังวานไกลไปต่างแดน
คงแนบแน่นคุณความดีอยู่ชั่วกาล”

ดร.พวงชนนาถ จริยะจินดา
อดีตรองผู้อำนวยการตรวจเงินแผ่นดิน
คุุณภักดิ์ สภาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มจร

“จากการที่ได้ร่วมงานกับศูนย์อาเซียนศึกษา มจร หลายครั้งทำให้ได้มีโอกาสสัมผัสกับการทำงานของท่านเจ้าคุณอาจารย์ พระเทพพรเมธี, รศ.ดร. ซึ่งมีความโดดเด่นด้านการบริหารจัดการโดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรบุคคล เพราะศูนย์อาเซียนศึกษา มจร มีบุคลากรน้อยแต่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการกำหนดนโยบายที่มุ่งให้ศูนย์อาเซียนศึกษา พัฒนางานวิจัยและเชื่อมประสานสร้างเครือข่ายด้านการศึกษาและการวิจัย ก็สะท้อนถึงวิสัยทัศน์ของท่านที่มองการณ์ไกลว่าอาเซียนจะขับเคลื่อนไปได้ดีก็ด้วยการศึกษาเชิงวิจัย ทำให้หลายปีที่ผ่านมาศูนย์อาเซียนศึกษาศึกษา มจร ส่งเสริมและสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ขึ้นมาอย่างมาก เพื่อให้บุคลากร มจร และอาเซียนมีความสามารถด้านการวิจัยที่หลากหลายและเชิงลึก เน้นการลงพื้นที่จริงและวิเคราะห์สังเคราะห์ด้วยสถิติขั้นสูง เป็นก้าวสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนางานวิชาการที่เชื่อมโยงทั้ง พระพุทธศาสนา ประชาคมอาเซียนและวิทย์วิทยาสสมัยใหม่”

พระมหาประสิทธิ์ ญาณูปทีโป, ดร.
คณิบัณขิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มจร

“ขออนุญาตายมูทิตาสักการะแด่พระเดชพระคุณพระเทพพรเมธี, รศ.ดร. ในวาระโอกาสที่ได้รับโปรดเกล้าฯ พระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เมื่อวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน”

พระครูวิมลศิลปกิจ, ผศ.ดร.
ผู้ร่วมวิจัยโครงการวิจัย วช. ทุนวิจัยมุ่งเป้าปี ๒๕๖๐

“ขอลงนามูทิตาสักการะ พระเทพพรเมธี,รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร ด้วยความเคารพอย่างสูง”

พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล
ประธานหลักสูตรสังคมศึกษา มจร วช.อุบลราชธานี
ผู้ร่วมวิจัยโครงการวิจัย วช. ทุนวิจัยมุ่งเป้าปี ๒๕๖๐

**“การบำเพ็ญตักการะพระเดชพระคุณพระเทพปวรเมธี, รศ.ดร.
ด้วยความเคารพยิ่ง”**

ผศ.ดร.พิเชฐ ทังโต
อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มจร
ผู้ร่วมวิจัยโครงการวิจัย วช. ทนุวิจัยมุ่งเป้าปี ๒๕๖๐

**ขอน้อมถวายมูทิตาตักการะพระเดชพระคุณพระราชวรเมธี, รศ.
ดร. รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส พระอารามหลวง ในวโรกาสโปรดเกล้าฯ
ให้เลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระราชกณะชั้นเทพ ในราชทินนาม ที่ “พระเทพปวรเมธี”**

ผศ.ดร.ฤทธิชัย แกมนาค
ผู้ร่วมวิจัยโครงการวิจัย วช. ทนุวิจัยมุ่งเป้าปี ๒๕๖๐

**“มีงษ์ขวัญเหล่าเกล้า มากล้นสรรพสิ่ง พรั่งพร้อมเมตตา กรุณาแก
ศิษย์ ไฉมนำชีวิต ปวงศิษย์เจริญพลัน”**

นางจรรยาศรี กล้ากลาย
นิสิตระดับดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มจร

**“พระเทพปวรเมธีท่านเปี่ยม
ล้นด้วยความเมตตา
เป็นนักพัฒนาการเรียนรู
มุ่งสร้างสรรค้งานวิจัย
นำหลักพุทธธรรมประยุกต์ไปสู่เชิงประจักษ์
เป็นที่ยึดมั่นของคณาจารย์และนิสิต
และหมั่นผูกมิตรนำพาสู่สังคมอาเซียน”
ศิษย์ขอกราบแสดงมูทิตาจิตแด่พระเดชพระคุณ ณ โอกาสนี้**

ดร.บัณฑิตา ถิรทิตสกุล
ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มจร

“ขอกราบถวายมุทิตาสักการะพระเดชพระคุณพระเทพปวรเมธี”

นางสาวนิพัชชา โอทกานนท์

นางสาวสุพัตรา กวีธนกุล

นิสิตระดับคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มจร

“เมื่อครั้งข้าพเจ้าสอบโครงร่างคุณวุฒิพนธ์ ซึ่งท่านพระเทพพรเมธี, รศ.ดร. ผู้เป็นประธานกรรมการการสอบ ในครั้งนั้นข้าพเจ้าได้รับความเมตตาและคำแนะนำจากท่านในข้อหลักธรรมที่ใช้บูรณาการกับทฤษฎีจิตวิทยา ที่เหมาะสมกับงานวิจัยที่มีกรอบแนวคิดที่ชัดเจน ข้าพเจ้าขอกราบนมัสการขอบคุณท่านมา ณ ที่นี้ด้วยความเคารพอย่างสูง”

ดร.อัญชิษฐา หาญกิจรุ่ง

ดุขฎฐิบัณทิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มจร

“ในโอกาสที่ได้รับการเลื่อนสมณศักดิ์เป็นชั้นเทพที่ พระเทพพรเมธี คือ ๑) ตีใจที่พระเดชพระคุณได้รับการสถาปนาเลื่อนสมณศักดิ์ในครั้งนี้ ๒) เพราะบารมีของเจ้าคุณอาจารย์ที่สร้างสมมาตลอด และ ๓) เป็นเพราะเจ้าคุณอาจารย์เป็นพระที่มีเมตตาบารมีจึงเสริมส่งให้อาจารย์เจ้าคุณเป็น พระเทพพรเมธีในครั้งนี้ กระผมในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชาของพระเดชพระคุณ ขอรบถวายแสดงมทิตากับพระเดชพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วยครับกระผม”

นายสมชาย บุญสุน

บุคลากร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

“แม่นเรื่องเชิงพุทธประยุกต์เป็นพุทธจิตวิทยา

เมตตาเปี่ยมล้นกับศิษย์ทุกคน

การบริหารทันสมัย เป็นรูปธรรมเชิงประจักษ์

เน้นพัฒนานิสิตพัฒนบุคลากรเพื่อการพัฒนาองค์กรสู่ยุค 4.0

เผยแพร่ศักยภาพองค์กรสู่ประชาคมโลก”

นางสาวสายน้อย คำชู

นิสิตระดับคหุภักับัณทิต สาขาวิชากุทจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร มจร

“ด้วยจิตท่านถึงพร้อม	ความเมตตา
สู่มวลศิษย์มิตรภักยา	พร้อมทั่ว
ขยายพุทธธรรม	นำซึ่งภาวนา
ส่วยสุขด้วยธรรมเกล้า	สู่ห้วงพุทธธรรม”

นางสาวปมณต์ณัฐ จงวัฒนานุกลกิจ

นิสิตระดับดุขฎิบัณติต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มจร

“จำลิตำรวัจ หญิง ดร.กนกวรรม ขวัญอ่อน นักรัทรพยากรบุคคล ขำนำญการ สำนักพัฒนำบุคคลกร สำนักงำนคณะกรรมการการเลือกตัง ขอร่วมแสดงมุทิตาจิตสักการะแด่ “พระราชวรเมธี, รศ.ดร.” รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร) ได้เลื้อนสมณคักรดีเนื่องโนพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเดจพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ พระราชทานเลื้อนสมณคักรดี มอตรฐาตัง พัตยศ ฐำนานุกรม เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ นำนว่ “พระเทพพรเมธี” เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๘ กรฎาคม ๒๕๖๒ ยังความปลื้มปิติแก่บรรดาศิษยานุศิษย์ทั้งหลาย ซึ่งข้าพเจ้าขอน้อมถวามมุทิตาสักการะแด่พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณอาจารย์ พระอาจารย์ผู้ประเสริฐคุณข้าพเจ้าได้รับความเมตตาจากพระเดชพระคุณเสมอครั้งเมื่ออยู่ระหว่างศึกษาระดับดุขฎิบัณติต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา อันได้แก่ การได้รับโอกาสเป็นวิทยากรกระบวนการโครงการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้กองทุนส่งเสริมการเผยแพร่พระพุทธศาสนา โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หัวข้อ “ศาสตร์พระราชาศาสตร์แห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยอารธนาพระสอนศีลธรรมเข้ารับการพัฒนาสมรรถนะจำนวน ๑,๒๐๐ รูป ครอบคลุมพื้นที่ ๔ ภูมิภาคๆ ละ ๓๐๐ รูป ครั้งนั้นได้ร่วมทีมภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้ศิษย์มีโอกาสเรียนรู้งการทำงานร่วมครูบาอาจารย์ที่หลากหลาย มีการร่วมคิด ร่วมวางแผน ที่จะทำอย่างไรให้เกิดการเรียนรู้งแบบมีส่วนร่วมที่มีกลุ่มเป้าหมายในโครงการดังกล่าวที่มีจำนวนมากให้สามารถร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ สังเคราะห์ ค้นหารูปแบบและแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสำคัญครั้งนั้นจึงได้เรียนรู้งและลงมือปฏิบัติรูปแบบของ

(๑๔) โมเดลความเป็นนักวิจิติวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนาของพระเทพพรเมธี

World Cafe อีกทั้งยังได้รับคำชื่นชมและองค์ความรู้ในฐานะที่ท่านเจ้าคุณอาจารย์เป็นนักวิจิติวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนา ซึ่งพระเดชพระคุณได้ติดตามเป็น “องค์ประธานกรรมการควบคุมและสอบคณานุกรณ” ในหัวข้อ “พุทธจิตวิทยา สร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจในญาติผู้ดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง” ทำให้ศิษย์เห็นแนวทางที่กระจำชัดในหลักพระพุทธศาสนาที่ถูกต้องอันเป็นเป็นจิตวิทยาตะวันออกที่นำไปบูรณาการร่วมกับหลักจิตวิทยาตะวันตก จนตกผลึกมาเป็นกระบวนการและโปรแกรม เพื่อยกระดับจิตใจแก่ผู้อยู่ในภาวะวิกฤติในชีวิตหรือเผชิญเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเครียดสามารถสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจได้ต่อไป ศิษย์ได้ทราบความการเลื่อนสมณศักดิ์จากลือต่างๆ ขออนุโมทามิ...สาธุกับท่านเจ้าคุณอาจารย์ที่ท่านมีอุปการะยิ่งแก่พระศาสนาและนำการบริหารพระศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองสถาพรสืบไปอย่างแน่นอน”

จำลองคำร่วจ หลิง ดร.กนกวรรณ ขวัญอ่อน

นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ สำนักพัฒนาบุคลากร

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มจร

“พระต้นแบบบริหารการศึกษา

พระต้นแบบนำพาพุทธวิถี

พระต้นแบบนำคนทำตนดี

พระผู้เป็นศักดิ์ศรี มจร

ศิษย์ขอแสดงความยินดีเปรมปรีดิ์ยิ่ง

ในข่าวที่เป็นมิ่งมงคลกมลศรี

ขอน้อมกราบมุทิตาพระเทพพรเมธี

ความยินดีนี้ระบือเลื่องลือไกล”

กราบถวายมุทิตาสักการะ

ดร.จันทร์ แสงสุวรรณาว

ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มจร

“นับแต่ท่านเจ้าคุณอาจารย์ได้มีเมตตาเป็นประธานกรรมการสอบ
โครงร่างคุณิพนธ์ ข้าพเจ้าได้ติดตามการทำงานของท่านมาโดยตลอด จึง
พบว่าท่านได้ทุ่มเทแรงกายและแรงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของท่าน ทำให้
ตระหนักเห็นถึงความเป็นยอดพระอาจารย์ เพราะสังเกตเห็นสิ่งพิเศษในตัวท่าน
เจ้าคุณอาจารย์ สิ่งที่ยากจะหาใครเสมอเหมือนได้ และเนื่องในวาระโอกาสที่
ท่านเจ้าคุณอาจารย์ได้รับโปรดเกล้าฯ พระราชทาน เลื่อนสมณศักดิ์ในครั้งนี้
ข้าพเจ้าขอแสดงมุทิตาจิตน้อมสักการะท่านเจ้าคุณอาจารย์ พระเทพพรเมธี, รศ.ดร.
ด้วยความเคารพอย่างยิ่ง”

นางพรณิส สุดโต

นิสิตระดับคุณิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มจร

“สิ่งที่ข้าพเจ้าระลึกได้ไม่ลืมเลือนนั้นคือภาพที่พระเดชพระคุณนั้น
ได้กำกับการซ่อมใหญ่งานประสาธตปริญาบัตรประจำปีที่ข้าพเจ้าได้ร่วมเข้า
รับด้วยในฐานะคุณิพนธ์บัณฑิตนั้น พระเดชพระคุณเมตตาพวกเราด้วยการ
อธิบายการชักซ่อมด้วยตนเอง อย่างละเอียด ชัดเจนและปรารถนาดีอยากให้
พวกเราทำถูกต้องสง่างาม โดยท่านไม่แสดงถึงความเหน็ดเหนื่อย แม้แต่
อย่างใด แม้จะต้องทำการซ่อมกันหลายรอบ ข้าพเจ้าซาบซึ้งใจต่อความ
กรุณาของท่านที่มีต่อบัณฑิตทุกคน และขอถวายมุทิตาสักการะ พระเดชพระคุณ
เนื่องในโอกาสที่ได้รับการเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นชั้นเทพที่ “พระเทพพรเมธี”
ในครั้งนี้เจ้าค่ะ”

ดร.ภาดาภัสสรณ์ ภาดาพิลาสนันท์

คุณิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(๑๖) โมเดลความเป็นนักวิจัยวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนาของพระเทพปวรเมธี

“ลูกขอถวายมูทิตา สักการะ พระเทพปวรเมธี ปราชญ์ปรมาจารย์
ลูกขอกราบกรานในคุณธรรม และความดี อีกทั้งมีเมตตากรุณาเป็นพื้นฐาน
ทรงกรณด้วยใจที่มุ่งมั่น เป็นตัวอย่างนำธงธรรมเข้าฝ่าฟัน
แก้ปัญหา ให้คำแนะนำ ท่มกายใจงานส่วนรวม เน้นปฏิบัติรากฐาน
อิทธิบาท ๔ สังคหัตถ์ ๔ คุณความดีนี้เป็นศรีศักดิ์
ลูกขอกราบอนุโมทนา และขอพระอาจารย์ท่านได้พัก
ขอให้ท่านมีสุขภาพแข็งแรง ตลอดไป”

ดร.วดี วิประกษิต

ดุष्ฎิบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

“ปาเจราจริยา โหนติ คุณุตตรานุสาสกา”

โมเดลความเป็นนักวิธีวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนาของ
พระเทพพรเมธี ปรากฏเมธี ศรีมหาจุฬาลงกรณ์
A Model of Buddhist Methodological Researcher of
Phra Theppavaramethi Prachmethi Srimahachulalongkorn

ดร.ลำพอง กลมกุล^๑ และคณะ

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอโมเดลความเป็นนักวิธีวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนาของพระเทพพรเมธี ปรากฏเมธี ศรีมหาจุฬาลงกรณ์ โดยที่โมเดลพัฒนาจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย และพัฒนาเป็นโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเพื่อแสดงความเชื่อมโยงคุณลักษณะของตัวแปรเกี่ยวกับความเป็นนักวิธีวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนาของพระเทพพรเมธี ผลการศึกษาพบว่า โมเดลความเป็นนักวิธีวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนาของพระเทพพรเมธี ประกอบด้วย ตัวแปรนักวิธีวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนา อธิบายได้จากตัวแปร เด่นวิธีวิทยาการวิจัย เชี่ยวชาญในหลักธรรม สร้างองค์ความรู้ และเผยแพร่งานสู่สากล โดยมีตัวแปรภายนอกแฝง ประกอบด้วย ตัวแปรความสมบูรณ์ด้วยศีลาจารวัตร อธิบายได้จากตัวแปร ถึงพร้อมด้วยศีลมารยาท วัตรปฏิบัติ และตัวแปรความงามในส่วนสังคัม อธิบายได้จากความมีน้ำใจ เจริญสาธุภาพ กล่าวสิ่งเป็นประโยชน์ เสมอต้นเสมอปลาย เสียสละแบ่งปัน ใช้ปัญญาไตร่ตรอง และกตัญญูกตเวที และตัวแปรมุ่งเน้นหลักการบริหาร อธิบายได้จากการให้เกียรติผู้อื่น ปิดทองหลังพระ ปฏิบัติ

---

^๑ ผู้อำนวยการส่วนวิจัย สารสนเทศและบริการวิชาการ ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

ให้ดู อยู่ให้เห็น และเป็นกัลยาณมิตร โดยมีคุณสมบัติที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน คือ ตัวแปรความสมบูรณ์ด้วยคุณ ๕ ประการ ที่สามารถอธิบายได้จาก คุณวุฒิ คุณสมบัติ คุณภาพ คุณธรรม และคุณประโยชน์

คำสำคัญ : นักวิธิวิทยาการวิจัย, พระพุทธศาสนา, พระเทพปวรเมธี

Abstract

The purpose of this article was to propose a model of Buddhist methodological researcher of Phra Theppavaramethi Prachmethi Srimahachulalongkorn. Documentary study and field study were used for research design. Data was analyzed by using analytic induction and continue to develop causal model in order to connect the characteristic of variables that generate to be Buddhist methodological researcher of Phra Theppavaramethi. Results indicated that the variable of Buddhist methodological researcher can be explained by great research methodology, expert in Buddhist principles, create body of knowledge, and publish to international level. The exogenous variables were full of good manner that can be explained by precepts, etiquette and daily practices. The variable of social impressiveness can be explained by kindness, nice speech, say useful message, be stable, sharing, consideration and be gratitude. The variable of management principles can be explained by giving honor to others, work behind the scene, good at practice, staying close and be friendly. In addition, the mediated variable was shown in the model which was full of 5 valuable aspects and can be explained by acadmic qualification, general qualification, quality, morality and benefit.

Keywords : Methodological Researcher, Buddhism,
Phra Theppavaramethi

ปฐมบทว่าด้วยเรื่องความเป็นนักวิธีวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยที่มีแผนพัฒนามหาวิทยาลัยเน้นการวิจัย ให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงาน และใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น เมื่อปัญหาในสังคมมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นปัญหาวิจัยก็มีความซับซ้อน วิธีวิทยาการวิจัยแบบเดิม ๆ ไม่สามารถนำมาใช้ตอบปัญหาวิจัยได้อย่างกว้างขวาง จึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องนำวิธีวิทยาการวิจัยที่หลากหลายมาปรับใช้กับปัญหาวิจัยรวมทั้งให้มีการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาใช้ในการออกแบบและกำหนดตัวแปรที่สำคัญสอดคล้องกับปัญหาวิจัยที่ต้องการศึกษา ดังนั้น บุคคลที่มีศักยภาพในการออกแบบการวิจัยที่มีความหลากหลายและมีการบูรณาการหลักพุทธธรรมมาใช้ในการวิจัยนั้น จึงได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่มีความเป็นนักวิธีวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนา อีกทั้งต้องมีศักยภาพในการนำกระบวนการค้นคว้าของการวิจัยมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับปัญหาวิจัย รวมทั้งการรู้จักการออกแบบการวิจัยที่ทันสมัยตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย

ภาพที่ ๑ พระเทพพรเมธี, รศ.ดร. วิทยาการบรรยายพิเศษ
โครงการวิจัยใช้ประโยชน์ การฝึกอบรมครูภายใต้โครงการวิจัย
“การพัฒนาเจตคติจิตวิญญาณความเป็นครูในวิถีพุทธ”
ห้อง ๔๐๑ สำนักงานอธิการบดี มจร

พระเทพพรเมธี, รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นผู้บริหารที่มีความคิดกว้างขวางและเป็นผู้ที่สร้างสรรค์ผลงานวิชาการและงานวิจัยอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำวิจัย โดยได้นำกระบวนการค้นคว้าของการวิจัยที่หลากหลายมาใช้ในการออกแบบการวิจัยที่ได้รับทุนหรืองบประมาณอุดหนุน จากแหล่งทุนต่างๆ เช่น การออกแบบการวิจัยโดยใช้ทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) ในการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศ CLMVT นอกจากนี้ ยังมีผลงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพและสันติภาพในประชาคมอาเซียน พระเดชพระคุณได้มีการออกแบบการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยอนาคตด้วยเทคนิค EDRF อันเป็นวิธีการที่ทำให้ได้องค์ความรู้อันเป็นวิธีการวิจัยอนาคตอีกวิธีการหนึ่ง รวมทั้งในการวิจัยครั้งล่าสุดได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) พระเดชพระคุณได้ออกแบบการวิจัยโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธีพหุระยะ (Multiphase Mixed Methods Research) ซึ่งเป็นวิธีการวิจัยที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นโดยได้นำมาออกแบบการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมสำหรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนนิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาพที่ ๒ พระเทพพรเมธี, รศ.ดร. ในฐานะหัวหน้าโครงการวิจัย
อบรมชุดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม CLMV แก่ผู้เข้าอบรมที่
วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี (วัดไร่ขิง) จนครปฐม
๑๒ กันยายน ๒๕๖๑

จากผลงานที่ปรากฏ พบว่า พระเทพปวรเมธี, รศ.ดร. ได้มีการนำแนวทางการวิจัยแบบใหม่เข้ามาใช้สำหรับการวิจัยทางพระพุทธศาสนา เพื่อนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมหรือสื่อการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัย สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัย ด้วยแบบอย่างที่ดีนี้จึงเป็นเหตุผลให้ผู้เขียนสนใจในการที่จะพัฒนาโมเดลความเป็นนักวิิธีวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนาของพระเทพปวรเมธี เพื่อไว้เป็นโมเดลต้นแบบสำหรับคณาจารย์หรือนักวิจัยที่สนใจในการที่จะพัฒนาตนเองให้มีทักษะหรือศักยภาพในการออกแบบการวิจัยที่หลากหลายทั้งการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) การวิจัยอนาคต (Future Research) หรือการวิจัยที่ใช้แนวคิดของทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) อันเกิดจากการศึกษาและวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพหรือการศึกษากาสนามแล้วนำมาสร้างเป็นทฤษฎีทางการวิจัยที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสังคมได้

หนังสือเล่มนี้มุ่งเน้นการนำเสนอโมเดลต้นแบบของความเป็นนักวิิธีวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนักวิจัยรุ่นใหม่หรือผู้ที่สนใจในการพัฒนาตนเอง เพื่อนำไปสู่การขวนขวายเรียนรู้และนำสู่การปฏิบัติการวิจัย และเพื่อให้เกิดทักษะและกระบวนการของการวิจัยที่นำไปพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพผ่านกระบวนการวิจัยและที่สำคัญที่สุดคือจำเป็นต้องมีการบูรณาการหลักธรรมไปเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาตัวแปรที่เป็นลักษณะเฉพาะของงานวิจัยทางพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การวิจัย มาจากคำว่า Research มีรากศัพท์มาจาก Re + Search (Re แปลว่า ซ้ำ Search แปลว่า ค้น) ดังนั้น Research แปลว่า ค้นคว้าซ้ำแล้วซ้ำอีก ซึ่งน่าจะหมายถึง การค้นหาความรู้ ความจริง ค้นแล้วค้นอีก ซึ่งจะทำให้ได้รับรู้ความรู้ความจริงที่น่าเชื่อถือ ถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องจากทำให้มีข้อมูลที่เพียงพอต่อการสรุปเป็นความรู้ความจริงนั้น ๆ

การแสวงหาความรู้มีหลากหลายวิธี แต่ในทางพระพุทธศาสนามีแนวคิด หรือหลักคำสอนในเรื่อง “วิจัย” ที่แปลว่า การทำให้แจ้ง หรือการแสวงหาความรู้โดยมีเป้าหมายเพื่อความรู้ นั้น ๆ ให้เกิดผลเชิงประจักษ์ หรือมีความชัดเจน อันเป็นเป้าหมายของปัญญา หรือการได้มาซึ่งปัญญา ตามหลักพระพุทธศาสนา นอกจากนี้พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับความรู้ (ปริยัติ-Knowledge) หรือการศึกษา การได้มาซึ่งความรู้แล้วนำความรู้ นั้นไปสู่การทดลองปฏิบัติ หรือลงมือทำ (ปฏิบัติ-Practice) จนกระทั่งได้คำตอบของความรู้ นั้น (ปฏิเวธ-Wisdom) เป็นความรู้ชัด รู้แจ้ง รู้จริง และเป็นความรู้ที่ก่อประโยชน์ ทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม โดยความรู้ นั้นต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อการรู้แจ้ง รู้จริงเป็นปัญญาที่บริสุทธิ์ (วิสุทธิปัญญา) ที่ไม่ได้เคลือบหรือฉาบหาคด้วยอามิสผลประโยชน์ จึงเรียกว่า “วิจัยหรือการแสวงหาความรู้ในทางพระพุทธศาสนาได้อย่างแท้จริง”

มีข้อมูลหลักฐานในพระไตรปิฎก เล่มที่ ๓๔ พระอภิธรรมปิฎก เล่มที่ ๑ ธรรมสังคณิปกรณ์ สะท้อนข้อมูลแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยในพระพุทธศาสนาที่ว่า

ถาม

“ปัญญินทรีย์ ที่เกิดขึ้นในสมัยนั้น เป็นไฉน
 สัมมาทิฐิ ที่เกิดขึ้นในสมัยนั้น เป็นไฉน
 ปัญญาพละ ที่เกิดขึ้นในสมัยนั้น เป็นไฉน
 อโมหะ ที่เกิดขึ้นในสมัยนั้น เป็นไฉน
 สัมปชัญญะ ที่เกิดขึ้นในสมัยนั้น เป็นไฉน
 วิปัสสนา ที่เกิดขึ้นในสมัยนั้น เป็นไฉน
 อนัญญาตัญญูสสามิตินทรีย์ ที่เกิดขึ้นในสมัยนั้น เป็นไฉน
 อัญญินทรีย์ ที่เกิดขึ้นในสมัยนั้น เป็นไฉน
 อัญญาตาวินทรีย์ ที่เกิดขึ้นในสมัยนั้น เป็นไฉน”

จากคำถามเหล่านี้ ผู้เขียนได้นำตัวอย่างของคำตอบที่มีความเกี่ยวข้องกับ “การวิจัย” ใน “สัมมาทิฐิ” มาเป็นคำตอบไว้ดังนี้

ตอบ

“ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความวิจัย ความเลือกสรร ความวิจัยธรรม ความกำหนดหมาย ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะ ที่ฉลาด ภาวะที่รู้ละเอียด ความรู้แจ่มแจ้ง ความค้นคิด ความใคร่ครวญ ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส ปัญญาเครื่องนำทาง ความเห็นแจ้ง ความรู้ดี ปัญญาเหมือนนกกัญจก ปัญญา ปัญญินทรีย์ ปัญญาพละ ปัญญา เหมือนศาสตรา ปัญญาเหมือนปราสาท ความสว่างคือปัญญา แสงสว่างคือปัญญา ปัญญาเหมือนประทีป ปัญญาเหมือนดวงแก้ว ความไม่หลง ความวิจัยธรรม ความเห็นชอบ ในสมัยนั้น อันใด นี้ชื่อว่า สัมมาทิฐิ ที่เกิดขึ้นในสมัยนั้น”

นักวิธีวิทยาการวิจัย

บุคคลที่ทำวิจัยและสร้างกระบวนการของการได้มาซึ่งความรู้ หรือวิธีของการได้มาซึ่งความรู้ ในกระบวนการของการวิจัยเรียกบุคคลนั้น ๆ ว่านักวิธีวิทยาการวิจัย เมื่อกล่าวถึงความเป็นพระเทพพรเมธี ในฐานะที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ ผู้ที่แสวงหาความรู้ด้วยวิธีการหรือวิธีวิทยาการต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบทางการปฏิบัติงานทั้งงานด้านการบริหารองค์กร และการบริหารกิจการคณะสงฆ์ พระเดชพระคุณได้ใช้วิธีการที่หลากหลายในการเข้ามาจัดการกับปัญหานั้น โดยมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนการวิจัย รวมทั้งมอบหมายงานให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้นำวิธีการนี้ไปดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายตัวชี้วัดของงาน

จากผลงานวิจัยที่ผ่านมาพระเดชพระคุณพระเทพพรเมธีได้ประยุกต์ใช้หลักการพัฒนาทฤษฎีฐานรากเพื่อการพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียน ได้นำการวิจัยอนาคตมาศึกษาแนวโน้มการจัด

การศึกษาของประเทศในประชาคมอาเซียน รวมทั้งได้นำการออกแบบการวิจัยแบบผสมวิธีพหุระยะไปใช้สำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดังปรากฏผลเชิงประจักษ์ นั่นเอง สิ่งนี้เป็นเครื่องยืนยันได้ว่าพระเดชพระคุณพระเทพปวรเมธีเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติของการเป็นนักวิจัยทางการวิจัยทางพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแห่งนี้

ภาพที่ ๓ พระราชวรเมธี, รศ.ดร. ในฐานะหัวหน้าโครงการวิจัย เป็นประธาน นำการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในโครงการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ณ ห้องประชุม ๓๐๓ อาคารสำนักงานอธิการบดี เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ.๒๕๖๑

การวิจัยทางพระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งประเทศไทยที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่มีการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาศาสตร์และองค์ความรู้ที่จะนำไปพัฒนาสังคมเมื่อเวลาผ่านไปพบว่าปัญหาในสังคมมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ในการวิจัยและศึกษาค้นคว้าจึงจำเป็นต้องนำศาสตร์หรือวิธีวิทยาการวิจัยที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบการวิจัยเพื่อตอบโจทย์และแก้ไขปัญหาสังคมได้อย่างชัดเจนและสามารถที่จะต่อยอดพัฒนาองค์ความรู้หรือวิธีการต่างๆ เพื่อประโยชน์แก่คนในสังคมนั้นเอง ดังนั้น ผู้นำของมหาวิทยาลัยที่มีบทบาทในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาทางด้านการวิจัยและการบริหารงานของมหาวิทยาลัยจะผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนเกี่ยวกับการพัฒนางานด้านการศึกษา การวิจัย การพัฒนานวัตกรรม รวมทั้งการส่งเสริมการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ (Research Utilization) เพื่อประโยชน์ทั้งต่อองค์กรและสังคมสืบต่อไป

คุณลักษณะที่เป็นแบบอย่างที่ดี

ในการนำเสนอคุณลักษณะที่เป็นแบบอย่างที่ได้แบ่งนำเสนอเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนประวัติทางวิชาการ และบทส่วนบทสังเคราะห์จากถ้อยคำมุทิตาสักการะเนื่องในโอกาสได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ มีดังนี้

ส่วนที่ ๑ ประวัติทางวิชาการ

พระเทพปวรเมธี (ประสิทธิ์ พรหมรังสี), รศ.ดร., รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วุฒิการศึกษา น.ธ.เอก, ป.ธ.๕ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) (เกียรตินิยม) สาขาวิชาปรัชญาศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๒๘ ปริญญามหาบัณฑิต (M.A.) สาขาวิชาปรัชญา

มหาวิทยาลัยมหัทราส พ.ศ.๒๕๓๑ และปริญญาดุษฎีบัณฑิต (Ph.D.) สาขาวิชาปรัชญา มหาวิทยาลัยมหัทราส ประเทศอินเดีย พ.ศ.๒๕๓๙ โดยได้รับทุนจากรัฐบาลอินเดีย (UNIVERSITY GRANTS COMMISSION : U.G.C.) ปัจจุบันเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร และประธานองค์การศึกษา ดำรงตำแหน่ง เลขาธิการเจ้าคณะภาค ๒ และประธานคณะกรรมการประสานงานแผน ยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา (คปพ.) ตำแหน่งใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย เป็นรองอธิการบดี ฝ่ายวางแผนและพัฒนา (๒๕๔๑ - ๒๕๔๘) เป็นรองอธิการบดีฝ่ายบริหาร (๒๕๔๘-ปัจจุบัน) เป็นกรรมการและเลขาธิการสภามหาวิทยาลัย เป็น ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์อาเซียนศึกษา และเป็นประธานและ กรรมการสอบประเมินผลวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทและปริญญาเอก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และ มหาวิทยาลัยอื่นอย่างต่อเนื่อง มีส่วนสำคัญในการจัดประชุมสัมมนา วิชาการนานาชาติเนื่องในโอกาสวันวิสาขบูชาโลก เพื่อเผยแผ่การ ประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและการปฏิบัติอย่างพอเพียง เกียรติคุณที่ได้รับ รางวัลเสาสมุทรธรรมจักรในฐานะผู้บำเพ็ญคุณประโยชน์ ต่อพระพุทธศาสนา ประเภทส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สาขาการ เผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศ จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พ.ศ.๒๕๔๘ รางวัล “คนดีศรีพุทธศาสตร์” จากคณะ พุทธศาสตร์ มจร ฯลฯ

นอกจากนี้ พระเทพพรเมธี, รศ.ดร. ยังเป็นนักเขียนที่เขียนร่วม หรือเป็นบรรณาธิการของหนังสือมากกว่า ๑๐๐ เล่ม/เรื่อง รวมถึงประวัติ และผลงานพระอุปาสถุณูปมาจารย์ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน ในฐานะวิชาการผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา ซึ่งได้ดำเนินการวิจัย ระหว่างประเทศเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการพุทธอาเซียน

ในประเทศไทยและประเทศ CLMV โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รวมทั้งผลงานวิจัยด้านการศึกษา คือ เรื่อง **“แนวโน้มการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพและสันติภาพของประเทศในประชาคมอาเซียน”** และเรื่อง **“รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”** ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ทุนวิจัยมุ่งเป้าปี ๒๕๖๐

ส่วนที่ ๒ บทสังเคราะห์จากถ้อยคำมูทิตาสักการะ

ภาพที่ ๔ พระราชวรเมธี, รศ.ดร.ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ ในราชทินนามที่ “พระเทพปวรเมธี” วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๒

จากการศึกษาและสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เป็นแบบอย่างที่ดีของพระเทพพรเมธี ผลการสะท้อนคิดปรากฏดังต่อไปนี้

“ท่านมีความสามารถในการทำงานอย่างหลากหลาย อีกส่วนหนึ่งคือ ความงามในส่วนสังคม นัยนี้ ท่านแสดงตนให้ผู้อื่นได้ประจักษ์ใน ความมีน้ำใจ เกรงใจด้วยคำสุภาพ กล่าวแต่ในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย การเสียสละแบ่งปัน การใช้ ปัญญาไตร่ตรอง ความกตัญญูกตเวทิตา คุณธรรมส่วนนี้เป็นที่เด่นชัด เป็นธรรมบารมี เป็นลึ้มสลักใจ ให้ผู้มีพระคุณ พระมหาเถระ สหธรรมิก และบริวารชน รำลึกถึงปฏิบัติของท่านไม่รู้ลืม”

(ผู้บริหาร มจร, สะท้อนคิด, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

“ท่านเจ้าคุณพระราชมณี, รศ.ดร. ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ ถือว่าเป็นพระราชาคณะชั้นผู้ใหญ่ ในราชทินนามที่ พระเทพพรเมธี ในมหาสมณทวารวดีราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๒ นี้ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง นับว่าเป็นการเหมาะสมด้วยประการทั้งปวง เพราะ “คุณวุฒิ คุณสมบัติ คุณภาพ คุณธรรม และคุณประโยชน์” ที่ได้บำเพ็ญมา ๕ ประการ บริบูรณ์พร้อมทุกประการ อันเป็นเครื่องยืนยันว่า บัดนี้พระเดชพระคุณ บุญเต็มเปี่ยม บารมีเต็มเปี่ยม”

(พระราชาคณะ, สะท้อนคิด, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

“ท่านเจ้าคุณฯ รับผิดชอบ ดูแลการพัฒนามหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วังน้อย มาตั้งแต่ต้น ปรากฏเป็นความ เจริญก้าวหน้าด้านกายภาพชัดเจน ดูแลรับผิดชอบงานพระสอน ศีลธรรมทั่วประเทศ เป็นเลขานุการเจ้าคณะภาค ๒ ช่วยงานบริหาร กิจการคณะสงฆ์ เรื่องแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ทำงาน ด้วยความทุ่มเทเอาใจใส่อย่างต่อเนื่องยาวนานได้ทั้งบุญ ได้ทั้งกุศล นั่นคือบุญบารมีและความฉลาดรอบรู้ ทั้งด้านบริหารและวิชาการ จึงเหมาะสมอย่างยิ่งที่ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็น พระราชาคณะชั้นเทพในราชทินนามว่า พระเทพพรเมธี”

(ผู้บริหาร มจร, สะท้อนคิด, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

“ท่านเจ้าคุณพระเทพพรเมธี เป็นพระเถระที่มีศิลาจาร วัตรตรงตามและมีกิริยามารยาทเรียบร้อยจึงเป็นที่ตั้งแห่งศรัทธา ปสาทะ ของญาติโยมสาธุชนและเป็นที่รักของเพื่อนสหธรรมิกทั้งหลาย ทั้งยัง เป็นผู้ที่มีความรู้ดีเยี่ยมในทางคติโลกและคติธรรมเพราะท่านสอบได้เปรียญธรรม ๕ ประโยค สำเร็จปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) สาขาปรัชญา จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และสำเร็จปริญญาดุษฎีบัณฑิต (Ph.D.) สาขาปรัชญา จากมหาวิทยาลัยมัทราส ประเทศอินเดีย และได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาปรัชญา”

(พระราชาคณะ, สะท้อนคิด, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

“พระเดชพระคุณมีองค์ความรู้ในการบริหารจัดการงาน คณะสงฆ์อย่างลุ่มลึก เป็นที่รัก เคารพ นับถือของคณะสงฆ์ เป็นที่ ศรัทธาของพุทธศาสนิกชน ในส่วนของผู้บริหารระดับสูงของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระเดชพระคุณได้ทำ หน้าที่เป็นผู้บริหาร มีองค์ความรู้ทางด้านบริหารและด้านวิชาการ อย่างคมคาย สามารถถอดเป็นความรู้ให้อนุชนรุ่นหลังได้สืบทอดใน การบริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพ ข้าพเจ้าได้เรียนรู้เทคนิค ด้านการบริหารงาน การวางตนเป็นผู้บริหารตามแบบอย่างที่ดีด้วย บทบาทที่ “ทำให้ดู อยู่ให้เห็น เย็นให้ได้สัมผัส เจนจัดในหน้าที่” และเน้นการทำงาน ๔ คำ คือ คิดเป็น ทำเป็น บริหารงานเป็น และ เห็นผลงาน รวมทั้งเป็นผู้ปิดทองหลังพระ”

(ผู้บริหาร มจร, สะท้อนคิด, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

“พระเถระผู้้องอาจและปราดเปรื่อง
 วรุตม์เรืองรุ่งโรจน์โชติศักดิ์ศรี
 วัตรปฏิบัติทางจริยาวิลาสินี
 เปี่ยมเมตตาบารมีศรีประยุรวงศ์
 รับภาระธุระพระพุทธศาสนา
 พรหมวิหารธรรมงามสูงส่ง
 ปณิธานเลิศล้ำเทิดอรร
 หวังมั่นคงพุทธศาสน์คู่ชาติไทย”

(ผู้บริหาร มจร, สะท้อนคิด, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

“พระเดชพระคุณเมตตามอบแนวทางสำหรับการทำงาน ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแห่งนี้ ด้วยเมตตาจิต ว่า “...ให้ทำงานเพื่อสนองคุณของมหาวิทยาลัย ให้ตั้งใจทำงานให้ดีที่สุด เรามีวันนี้ได้เพราะมหาวิทยาลัยให้โอกาสเราได้แสดงบทบาทหน้าที่ในการทำงาน เมื่อใดก็ตามที่ท้อหรือหมดกำลังใจ ให้คิดไว้ว่า เราจะต้องทำเพื่อตอบแทนคุณของมหาวิทยาลัย ตำแหน่งนักวิจัย มีความสำคัญเพราะคือผู้สร้างองค์ความรู้ให้กับมหาวิทยาลัยให้ภูมิใจ ในตำแหน่งของตนและทำงานให้เต็มตามศักยภาพ...” คำพูดนี้ของท่านยังดังก้องอยู่ในหูของข้าพเจ้ามีเลือนลางจางหายแต่อย่างใด เพราะท่านคือต้นแบบด้วยการทำให้ดู และชี้แนวทางการปฏิบัติตามหลักเหตุและผล นอกจากนี้ พระเดชพระคุณมิใช่เป็นเพียงผู้บังคับบัญชาเท่านั้น แต่พระเดชพระคุณยังเป็นครูที่สอนการทำงาน การวางตน การปฏิบัติตนและการวางตัวได้อย่างถูกต้อง จึงทำให้ข้าพเจ้ายังยืนยันหยัดและยืนยันเพื่อทำงานอยู่ในสถาบันแห่งนี้ต่อไป เพื่อสนองคุณมหาวิทยาลัย และเพื่อนำชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยไปสู่เวทีวิชาการนานาชาติต่อไป”

(บุคลากร มจร, สะท้อนคิด, ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๑)

โดยสรุป พระเดชพระคุณพระเทพปวรเมธี, รศ.ดร. คือบุคลากรที่มีคุณสมบัติสมบูรณ์พร้อมทั้งทางธรรมและทางวิชาการ เป็นต้นแบบของการบริหาร มีทัศนะที่ทันสมัย เปิดใจรับศาสตร์สมัยใหม่เพื่อนำมาปรับใช้ในการบริหารงานในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นผู้มองการณ์ไกลและส่งเสริมทุกกิจกรรมสร้างสรรค์ที่จะช่วยสนับสนุนการพัฒนางานทุกด้านของมหาวิทยาลัยให้ขับเคลื่อนไปอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับมาตรฐานของมหาวิทยาลัยไปสู่ระดับสากล มีความพร้อมทั้งทางด้านการพัฒนาวิชาการและการวิจัย การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และการพัฒนาทั้งผู้เรียนและบุคลากรให้มีความพร้อมและมีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ รวมทั้ง

ให้โอกาสแก่ผู้ได้บังคับบัญชาในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่าให้กับสถาบันอย่างต่อเนื่อง

บทบาทของนักวิจัยทางพระพุทธศาสนา

พระเดชพระคุณพระเทพปวรเมธี, รศ.ดร. มีความเป็นนักวิจัยวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนาที่มีความเชี่ยวชาญในการออกแบบการวิจัยสามารถทำวิจัยที่ใช้วิธีวิทยาการวิจัยที่หลากหลาย ได้แก่ การออกแบบการวิจัยโดยใช้ทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) ในงานวิจัยเรื่อง “โครงการการพัฒนาหลักสูตรพุทธอาชีวศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ผ่าน การบูรณาการความรู้เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศไทย และกลุ่มประเทศ CLMV” การออกแบบการวิจัยอนาคตด้วยเทคนิค EDFR ในงานวิจัยเรื่อง “แนวโน้มการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพและสันติภาพของประเทศในประชาคมอาเซียน” และการออกแบบการวิจัยแบบผสมวิธีพหุระยะ (Multiphase Mixed Methods Research) ในงานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”

นอกจากการทำวิจัยแล้วพระเดชพระคุณยังส่งเสริมให้นำผลงานวิจัยไปเผยแพร่ในเวทีวิชาการระดับนานาชาติอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

บทความจากการศึกษาวิจัยเรื่อง “A Synthesis of Research on the Advancement of Buddhist Research in ASEAN Community by Using Meta-ethnography” เข้าร่วมนำเสนอและตีพิมพ์ในงาน Sixth International Conference on Religion and Spirituality in Society The Catholic University of America Washington D.C., USA 23-24 March 2016

บทความวิจัยเรื่อง “Educational Management for Peace towards Religious Diversity in ASEAN Community” เข้าร่วมนำเสนอและจัดพิมพ์ในงาน Seventh International Conference

on Religion and Spirituality in Society Imperial College London
London, UK 17-18 April 2017

บทความจากการศึกษาวิจัยเรื่อง “Trends of Educational
Management for Unity and Peace of Countries in ASEAN
Community” เข้าร่วมนำเสนอและจัดพิมพ์ในงาน The Twenty-Fifth
International Conference on Learning University of Athens
Athens, Greece 21–23 June 2018

บทความจากการศึกษาวิจัยเรื่อง “Reflection of Learning
Experience on Thai Educational System of Vietnamese Students
in Buddhist University” เข้าร่วมนำเสนอและจัดพิมพ์ในงาน International
Conference Program Southeast Vietnam Outlook 2018 6th – 8th
December, 2018 Thu Dau Mot University, Thu Dau Mot City,
Binh Duong Province, Vietnam

บทความจากการศึกษาวิจัยเรื่อง “An Instructional Model
of ASEAN Cross Cultural Learning of CLMV Students in
Mahachulalongkornrajavidyalaya University” เข้าร่วมนำเสนอ
และจัดพิมพ์ในงาน International Conference on “Multidisciplinary
Innovation in Academic Research” (MIAR-19) 27th April - 28th
April 2019, Zurich, Switzerland และบทความนี้ ต่อมาได้รับการตอบ
รับให้ตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ ที่มาตรฐาน SCOPUS ซึ่งเป็น
บทความแรกของมหาวิทยาลัยในปี 2019 ที่ได้รับตอบรับเมื่อ 12 April
2019

บทความจากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ASEAN Cross Cultural
Learning of CLMV Students Studying at Mahachulalongkomrajavidyalaya
University in Thailand” ร่วมนำเสนอและจัดพิมพ์ในงาน 3rd
International Social Sciences and Humanities Berlin Conference
Berlin, Germany 02-05 May, 2019

โดยสรุปจากผลงานที่ผ่านกระบวนการวิจัย ศึกษาอย่างเป็นระบบพร้อมถูกส่งต่อไปนำเสนอในเวทีนานาชาติ ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ได้สะท้อนให้เห็นว่าเป็นการนำพหุองค์ความรู้ผ่านกระบวนการวิจัย ไปสู่นานาชาติ โดยมีมิติเชื่อมโยง ๒ ประการ คือ (๑) การประกาศหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนาจะพึงทำหน้าที่ตามเจตนารมณ์แห่งพุทธะ ในพระพุทธศาสนาที่ว่า “ภิกษุทั้งหลายจงจาริกไปเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนหมู่มาก” ดังนั้น การทำหน้าที่ของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาคือการเผยแผ่ ธรรมเทศนามัย หรือการส่งต่อความรู้สู่สาธารณชน (๒) การประกาศศาสนาผ่านงานวิชาการ ที่ได้จากการวิจัยตามแนวทางพระพุทธศาสนาและตะวันตก นำมาบูรณาการเป็นชุดความรู้ และที่สำคัญในฐานะเป็นผู้บริหารของมหาวิทยาลัย จึงเท่ากับได้มีการประกาศเกียรติคุณของมหาวิทยาลัยให้ปรากฏต่อสาธารณะในภาพกว้าง ว่าบุคลากรของมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาจากประเทศไทยได้ทำการศึกษาวิจัยเป็นชุดความรู้และเผยแพร่ส่งต่อเป็นชุดความรู้สากลให้เกิดผลเป็นการขับเคลื่อนเป็นชุดความรู้ต่อสาธารณะด้วยเช่นกัน

บทบาทของประธานสอบดุขุฎินิพนธ์

บทบาทของการเป็นประธานสอบดุขุฎินิพนธ์ พระเทพพรเมธี ได้เมตตาเป็นประธานสอบและได้แนะนำแนวทางการพัฒนาดุขุฎินิพนธ์ให้ได้มาตรฐานตามที่บัณฑิตวิทยาลัยได้กำหนดไว้ รวมทั้งได้แนะนำวิธีการหรือแนวทางในการบูรณาการหลักธรรมในดุขุฎินิพนธ์ของนิสิต ปรากฏได้ดังต่อไปนี้

“เมื่อครั้งข้าพเจ้าสอบโครงร่างดุษฎีนิพนธ์ซึ่งพระเดชพระคุณพระเทพปวรเมธี, รศ.ดร. ผู้เป็นประธานกรรมการการสอบในครั้งนั้นข้าพเจ้าได้รับความเมตตาและคำแนะนำจากท่านในข้อหลักธรรมที่ใช้บูรณาการกับทฤษฎีจิตวิทยา ที่เหมาะสมกับงานวิจัยที่มีกรอบแนวคิดที่ชัดเจน”

(ดุษฎีบัณฑิต A, สะท้อนคิด, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

“นับแต่ท่านเจ้าคุณอาจารย์ได้มีเมตตาเป็นประธานกรรมการสอบโครงร่างดุษฎีนิพนธ์ ข้าพเจ้าได้ติดตามการทำงานของ ท่านมาโดยตลอด จึงพบว่าท่านได้ทุ่มเทร่างกายและแรงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของท่าน ทำให้ตระหนักเห็นถึงความเป็นยอดพระอาจารย์ เพราะสังเกตเห็นสิ่งพิเศษในตัวท่านเจ้าคุณอาจารย์ สิ่งที่ยากจะหาใครเสมอเหมือนได้”

(นิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต B, สะท้อนคิด, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

“ได้รับคำชี้แนะองค์ความรู้ในฐานะที่ท่านเจ้าคุณอาจารย์เป็นนักวิจัยวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนา ซึ่งพระเดชพระคุณได้เมตตาเป็น “องค์ประธานกรรมการควบคุมและสอบดุษฎีนิพนธ์” ในหัวข้อ “พุทธจิตวิทยาสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจในญาติผู้ดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง” ทำให้ศิษย์เห็นแนวทางที่กระจ่างชัดในหลักพระพุทธศาสนาที่ถูกต้องอันเป็นเป็นจิตวิทยาตะวันออกที่นำไปบูรณาการร่วมกับหลักจิตวิทยาตะวันตก จนตกผลึกมาเป็นกระบวนการและโปรแกรม เพื่อยกระดับจิตใจแก่ผู้อยู่ในภาวะวิกฤติในชีวิตหรือเผชิญเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเครียดสามารถสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจได้ต่อไป”

(ดุษฎีบัณฑิต C, สะท้อนคิด ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

“นับแต่ท่านเจ้าคุณอาจารย์ได้มีเมตตาเป็นประธาน
กรรมการสอบโครงร่างดุขุฎีนิพนธ์ ข้าพเจ้าได้ติดตามการทำงานของ
ท่านมาโดยตลอด จึงพบว่าท่านได้ทุ่มเทร่างกายและแรงใจในการ
ปฏิบัติหน้าที่ของท่าน ทำให้ตระหนักเห็นถึงความเป็นยอดพระ
อาจารย์ เพราะสังเกตเห็นสิ่งพิเศษในตัวท่านเจ้าคุณอาจารย์ สิ่ง
ที่ยากจะหาใครเสมอเหมือนได้ และเนื่องในวาระโอกาสที่ท่านเจ้าคุณ
อาจารย์ได้รับโปรดเกล้าฯ พระราชทาน เลื่อนสมณศักดิ์ในครั้งนี้
ข้าพเจ้าขอแสดงมุทิตาจิตน้อมสักการะท่านเจ้าคุณอาจารย์ พระ
เทพพรเมธี, รศ. ดร. ด้วยความเคารพอย่างยิ่ง”

(นิสิตระดับดุขุฎีบัณฑิต D, สะท้อนคิด, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

ผลของการสะท้อนคิดคือสิ่งที่สะท้อนความเมตตาของพระเดช
พระคุณที่เป็นประธานสอบและได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในเชิง
วิธีวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนา ซึ่งทำให้นิสิตได้แนวทางในการ
พัฒนางานของตนเองไปสู่เป้าหมายได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง นั่นเอง
ตัวอย่างของผลงานดุขุฎีนิพนธ์ของบัณฑิตที่พระเดชพระคุณเมตตาเป็น
ประธานสอบมีดังต่อไปนี้

รูปแบบการปรึกษาแนวพุทธจิตวิทยาเพื่อการพัฒนาสมรรถนะการบริหารของ
นักธุรกิจขาย (A Model of Buddhist Psychological Counseling for
Development of Competency Management for Multi-Level Marketing
Personnel) ดร.แมนเหมือน สิริศักดิ์ พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พุทธจิตวิทยา)

รูปแบบสมการโครงสร้างการดูแลผู้สูงอายุโดยครอบครัวตามหลักพุทธจิตวิทยา
(A Structural Equation Model of Elderly Care in Family Following
Buddhist Psychology) ดร.พวงชนาถ จริยะจินดา พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
(พุทธจิตวิทยา)

พุทธจิตวิทยาสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจในญาติผู้ดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Buddhist Psychology for Building Resilience Quotient in Family Caregivers of Patients with Non-Communicable Diseases) จำลิสิตำรวจ หญิง ดร.กนกวรรณ ขวัญอ่อน พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พุทธจิตวิทยา)

อิทธิพลของกระบวนการเจตจำนงตามแนวพุทธจิตวิทยาต่ออิสระแห่งตนเพื่อการตื่นรู้ของนักธุรกิจ

Effects of Theta Process in Buddhist Psychology towards Autonomy to the Awakening of the Businessman
ดร.วดี วิประภษิต

พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พุทธจิตวิทยา)

จากบทบาทของผู้เป็นประธานในการสอบคณินิพนธ์ในหลายๆ เล่ม เรื่องหรือประเด็นที่นิสิตได้ทำการศึกษาไว้ ทำให้เห็นว่าพระเดชพระคุณท่านมีเมตตาต่อนิสิตรวมทั้งเป็นกลไกร่วมประการหนึ่งในการพัฒนา หรือชี้ช่องให้นิสิตได้พัฒนางานต่อ โดยเป็นทั้งประโยชน์ในส่วนของการศึกษาเรียนรู้พระพุทธศาสนาที่ถูกต้อง ทั้งเป็นการศึกษาปฏิบัติในส่วนพลวัตทางพระพุทธศาสนาที่ต้องมีการประยุกต์ ให้สอดคล้องกับสมัยกาลของหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาด้วยเช่นกัน โดยยึดหลักในการสอบ ๕ ประการ ดังนี้

(๑) การสอบด้วยเมตตา อันหมายถึง แนะนำผู้เรียนให้เห็นข้อพร่องเพื่อเติมเต็ม ข้อเด่นเพื่อพัฒนาให้เป็นองค์ความรู้และนวัตกรรมจากความรู้ที่จะผสมผสานระหว่างศาสตร์ทางพระพุทธศาสนาและศาสตร์ของวิชาการที่เป็นการประยุกต์การเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ

(๒) การสอบด้วยไมตรี เป็นมิตรภาพระหว่างพระภิกษุกับญาติโยมชาวพุทธ ที่จะส่งเสริมให้ชาวพุทธได้มีความรู้สอดคล้องกับพุทธพจน์ที่ที่ตรัสแก่พระยามารในคราวก่อนที่จะดับขันธปรินิพพานที่ว่า จะปรินิพพานก็ต่อเมื่อชาวพุทธมีความรู้ในพระพุทธศาสนาพระคุณท่านในฐานะเป็นศาสนทายาทก็ทำหน้าที่พุทธบุตรในการสื่อสารศาสนาเพื่อให้ชาวพุทธในนามนิสิตได้ความรู้พระพุทธศาสนาด้วยไมตรีจิต

(๓) การสอบด้วยความรู้ การแนะนำหรือเป็นประธานสอบ เป็นการส่งต่อความรู้ในวิธีวิทยาการวิจัย หรือวิธีการในการวิจัยว่าต้องทำอย่างไรถึงจะได้องค์ความรู้ในเรื่อง ๆ นั้นมา จากนั้นส่งต่อความรู้เป็นองค์ความรู้ในพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นพระภิกษุ เป็นความรู้ที่เป็นต้นหลักสู่ประยุกต์เป็นสากลให้เกิดการเรียนรู้ตาม การสอบ แนะนำจึงเกิดขึ้นภายใต้การส่งต่อความรู้เพื่อพัฒนาเป็นความรู้ในเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างแท้จริง

(๔) การสอบด้วยความสุข สุขใจเมื่อได้มาทำหน้าที่ของการสอบ ประหนึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา หรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรทางศาสนาทุกครั้งจึงเต็มไปด้วยรอยยิ้ม แห่งมิตรภาพและความสุข

ที่ทำหน้าที่ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และมีส่วนร่วมในการพัฒนานิสิต จนกระทั่งสำเร็จเป็นคหบดีบัณฑิต เพื่อทำหน้าที่ในการส่งต่อความรู้ในศาสตร์ ที่สำเร็จการศึกษาและศาสตร์ทางพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นต้นธารของ ความรู้ของผู้เรียนนั้น ๆ ด้วย เปรียบเหมือนพ่อแม่ที่เห็นบุตรประสบความสำเร็จ ดุจครูอาจารย์ที่สามารถนำพาศิษย์ถึงฝั่งได้แล้ว หรือเปรียบ พุทธบุตรที่ทำหน้าที่ในการส่งต่อความสุขตามคติในทางพระพุทธศาสนา “นตฺถิ สนฺติ ปรี สุขํ-สุขอื่นเสมอด้วยความสงบไม่มี” ให้เป็นคติสำหรับ ก้าวเดินของชาวพุทธต่อไป จึงเป็นความสุขที่มาพร้อมกับบทบาทหน้าที่ และการทำหน้าที่อย่างสมพร้อมในแต่ละขณะด้วย

(๕) การสอบด้วยหลักธรรมทาพระพุทธศาสนา อันหมายถึง ด้วยมีการธุดะมากในฐานะเป็นผู้บริหาร แต่เมื่อได้รับการนิมนต์มาเป็น ประธานคราวใด จะพบประการหนึ่งด้วยประโยคที่ว่า “พระพุทธศาสนา” ดังนั้น ทุกอย่างก้าวของการทำงานเป็นการทำงานเพื่อสนองตอบแทนคุณ พระพุทธเจ้าที่เรียกว่า “พระปัญญาคุณ” ที่ส่งต่อจากคนสู่รุ่นให้เป็น ความรู้แล้วทำหน้าที่ส่งต่อปัญญานั้นในนามพระพุทธศาสนาให้คนรุ่นต่อไป ได้รักษาสืบต่ออันเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระพุทธเจ้า และ พระพุทธศาสนาที่ฝาก “ธรรมวินัย” ไว้กับชาวพุทธ และพระคุณท่านก็ทำ หน้าที่ของความเป็นบุคลาการในพระพุทธศาสนาส่งต่อจากคนสู่คน จากรุ่นสู่ รุ่นด้วยเช่นกัน

ภาพที่ ๕ พระเทพพรเมธี, รศ.ดร. เป็นประธานดัชนีพนธ์ของ
ดร.แมนเหมื่อน สิทธิศักดิ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พุทธจิตวิทยา)

ภาพที่ ๖ พระเทพพรเมธี, รศ.ดร. เป็นประธานสอบดุษฎีพนธ์ของ
ดร.พวงขมณาด จริยะจินดา และจำสืบทำรวจ หญิง
ดร.กนกวรรณ ขวัญอ่อน

นอกจากนี้พระเดชพระคุณพระเทพปวรเมธี ยังเป็นที่ตั้งแห่งความเคารพศรัทธาของนิสิตทั้งศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน ผลของการสะท้อนคิดปรากฏได้ดังนี้

“แม่นเรื่องเชิงพุทธประยุกต์เป็นพุทธจิตวิทยา
เมตตาเปี่ยมล้นกับศิษย์ทุกคน
การบริหารทันสมัย เป็นรูปธรรมเชิงประจักษ์
เน้นพัฒนานิสิตพัฒนาบุคลากรเพื่อการพัฒนาองค์กรสู่ยุค ๔.๐
เผยแพร่ศักยภาพองค์กรสู่ประชาคมโลก”
(นิสิตระดับดุขุภีบัณฑิต C, สะท้อนคิด, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

“ด้วยจิตท่านถึงพร้อม	ความเมตตา
สู่มวลศิษย์มิตรภักยา	พร้อมทั่ว
ขยายพุทธธรรม	นำซึ่งภาวนา
เสวยสุขด้วยธรรมเคล้า	สู่ห้วงพุทธธรรม”

(นิสิตระดับดุขุภีบัณฑิต D, สะท้อนคิด, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

“เปี่ยมด้วยความเมตตา
นักพัฒนาการเรียนรู้
มุ่งสร้างสรรค์งานวิจัย
นำหลักพุทธธรรมไปสู่เชิงประจักษ์
เป็นที่ยึดมั่นของคณาจารย์และนิสิต
หมั่นผูกมิตรนำพาสู่สังคมอาเซียน”
(ดุขุภีบัณฑิต B, สะท้อนคิด, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

“พระต้นแบบบริหารการศึกษา
 พระต้นแบบนำพาพุทธวิถิ
 พระต้นแบบนำคนทำตนดี
 พระผู้เป็นศักดิ์ศรี มจร
 ศิษย์ขอแสดงความยินดีเปรมปรีดิ์ยิ่ง
 ในข่าวที่เป็นมิ่งมงคลมลศรี
 ขอน้อมกราบมุทิตาพระเทพปวรเมธี
 ความยินดีนี้ระบือเลื่องลือไกล”

(ดุष्ฎีบัณฑิต C, สะท้อนคิด, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

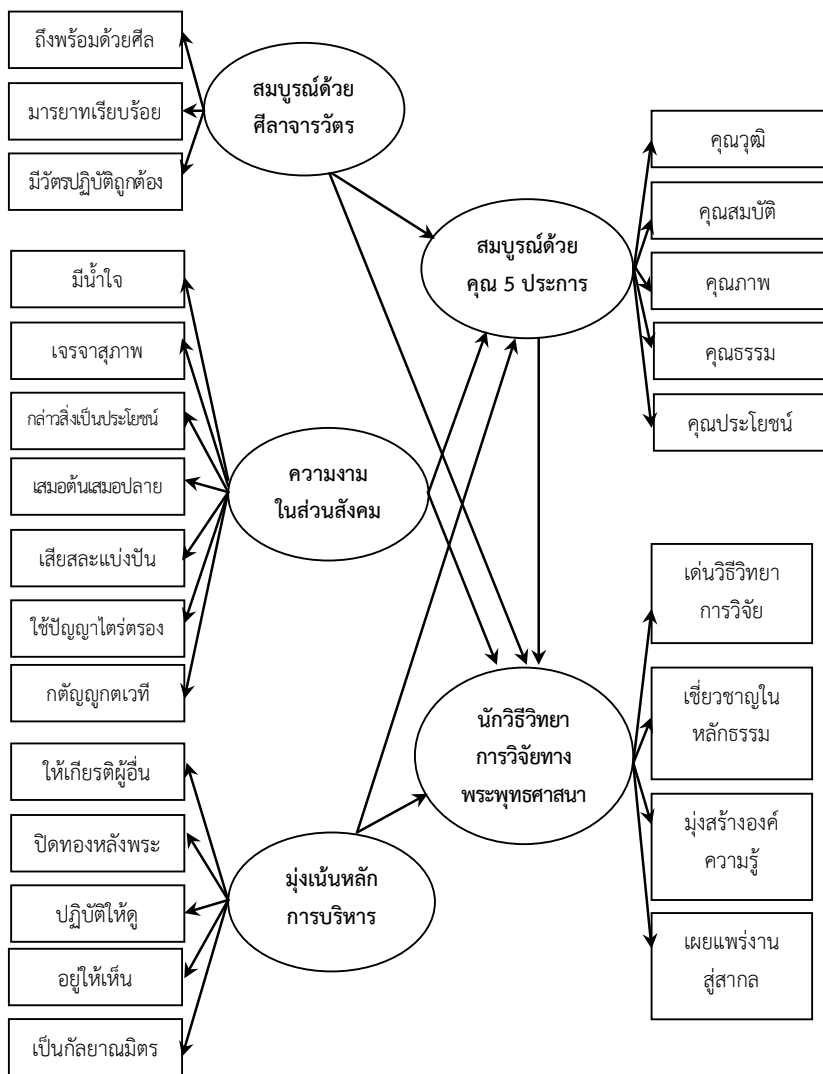
“สิ่งที่ข้าพเจ้าระลึกได้ไม่ลืมเลือนนั่นคือภาพที่พระเดช
 พระคุณนั้นได้กำกับการซ่อมใหญ่งานประสาทปริญญาบัตรประจำปี
 ข้าพเจ้าได้ร่วมเข้ารับด้วยในฐานะดุष्ฎีบัณฑิตนั้น พระเดชพระคุณ
 เมตตาพาพวกเราด้วยการอธิบายการชักซ่อมด้วยตนเอง อย่างละเอียด
 ชัดเจนและปรารถนาดีอยากให้พวกเราทำถูกต้องสง่างาม โดยท่านไม่
 แสดงถึงความเหน็ดเหนื่อย แม้แต่อย่างใด แม้จะต้องทำการซ่อมกัน
 หลายรอบ ข้าพเจ้าซาบซึ้งใจต่อความกรุณาของท่านที่มีต่อบัณฑิตทุก
 คน และขอถวายมุทิตาสักการะพระเดชพระคุณเนื่องในโอกาสที่ได้รับ
 การเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นชั้นเทพที่พระเทพปวรเมธีในครั้งนี้เจ้าค่ะ”

(ดุष्ฎีบัณฑิต D, สะท้อนคิด, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

จากผลการสะท้อนคิดดังกล่าวข้างต้นผู้เขียนได้สังเคราะห์และ
 เชื่อมโยงเนื้อหา และสร้างตัวแปรความสัมพันธ์เชิงสาเหตุได้ดังต่อไปนี้

โมเดลความเป็นนักวิวิธวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนาของพระเทพพรเมธี

จากการศึกษาเอกสารและการสะท้อนคิดจากบุคลากรและนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และบุคคลที่ได้ผ่านประสบการณ์การทำงานภายใต้การบริหารงานของพระเทพพรเมธี ทำให้ได้ข้อค้นพบที่น่าสนใจเกี่ยวกับตัวแปรที่แสดงความเป็นนักวิวิธวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย ตัวแปรหลักที่สำคัญจำนวน ๕ ตัวแปร ประกอบด้วย ตัวแปรภายนอกแฝง จำนวน ๓ ตัวแปร ได้แก่ สมบูรณ์ด้วยศีลาจารวัตร ความงามในส่วนสังคัม มุ่งเน้นหลักการบริหาร และตัวแปรภายในแฝง จำนวน ๒ ตัวแปร ได้แก่ สมบูรณ์ด้วยคุณ ๕ ประการ และนักวิวิธวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนา และมีตัวแปรสังเกตได้ที่อธิบายตัวแปรแฝงแต่ละตัวแปร ประกอบด้วย ตัวแปรสมบูรณ์ด้วยศีลาจารวัตร สามารถวัดได้จาก ๑) ถึงพร้อมด้วยศีล ๒) มารยาทเรียบร้อย และ ๓) มีวัตรปฏิบัติถูกต้อง ตัวแปรความงามในส่วนสังคัม สามารถวัดได้จาก ๑) มีน้ำใจ ๒) เจริญสุภาพ ๓) กล่าวสิ่งเป็นประโยชน์ ๔) เสมอต้นเสมอปลาย ๕) เสียสละแบ่งปัน ๖) ใช้ปัญญาไตรตรอง และ ๗) กตัญญูกตเวที ตัวแปรมุ่งเน้นหลักการบริหาร สามารถวัดได้จาก ๑) ให้เกียรติผู้อื่น ๒) ปิดทองหลังพระ ๓) ปฏิบัติให้ดู ๔) อยู่ให้เห็น และ ๕) เป็นกัลยาณมิตร ตัวแปรสมบูรณ์ด้วยคุณ ๕ ประการ สามารถวัดได้จาก ๑) คุณวุฒิ ๒) คุณสมบัติ ๓) คุณภาพ ๔) คุณธรรม และ ๕) คุณประโยชน์ และตัวแปรนักวิวิธวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนา สามารถวัดได้จาก ๑) เด่นวิวิธวิทยาการวิจัย ๒) เชี่ยวชาญในหลักธรรม ๓) มุ่งสร้างองค์ความรู้ และ ๔) เผยแพร่งานสู่สากล แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ดังโมเดลต่อไปนี้

ภาพที่ ๗ โมเดลความเป็นนักวิจัยวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนา
ของพระเทพพรเมธี ปราชญ์เมธี ศรีมหาจุฬาลงกรณ์

บทสรุป

โมเดลความเป็นนักวิธีวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนาของพระเทพพรเมธี ปราชญ์เมธี ศรีมหาจุฬาลงกรณ์ เป็นโมเดลที่พัฒนาจากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพเน้นการสังเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic induction) จากบทมูทิตาสักการะของพระราชอาคมะ ผู้บริหาร ศิษยานุศิษย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย สรุปได้ว่า โมเดลความเป็นนักวิธีวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนาของพระเทพพรเมธี ประกอบด้วย ตัวแปรนักวิธีวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนา คือ เด่นวิธีวิทยาการวิจัย เชี่ยวชาญในหลักธรรม มุ่งสร้างองค์ความรู้ และเผยแพร่งานสู่สากล โดยมีตัวแปรภายนอกแฝง ประกอบด้วย ตัวแปรความสมบูรณ์ด้วยศีลาจารวัตร คือ ถึงพร้อมด้วยศีล มารยาทเรียบร้อย และมีวัตรปฏิบัติถูกต้อง และตัวแปรความงามในส่วนสังคัม คือ มีน้ำใจ เจริญสุขภาพ กล่าวสิ่งเป็นประโยชน์ เสมอต้นเสมอปลาย เสียสละแบ่งปัน ใช้ปัญญาไตร่ตรอง และกตัญญูกตเวที และตัวแปรมุ่งเน้นหลักการบริหาร คือ ให้เกียรติผู้อื่น ปิดทองหลังพระ ปฏิบัติให้ดู อยู่ให้เห็น และเป็นกัลยาณมิตร โดยมีคุณสมบัติที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน คือ ความสมบูรณ์ด้วยคุณ ๕ ประการ คือ คุณวุฒิ คุณสมบัติ คุณภาพ คุณธรรม คุณประโยชน์ ซึ่งตัวแปรที่ได้สรุปไว้ข้างต้นนี้แสดงให้เห็นภาพของโมเดลต้นแบบของความเป็นนักวิธีวิทยาการวิจัยทางพระพุทธศาสนาที่มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งศีลาจารวัตร ความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต เป็นบุคคลที่พร้อมด้วยองค์ธรรมแห่งกัลยาณมิตตตาที่ใครก็อยากได้พบ ได้เห็น ได้ปรึกษา ดังนั้น ความมีกัลยาณมิตรของพระเดชพระคุณย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์ยิ่งใหญ่และเพื่อความดำรงมั่นคงตลอดไป

บันทึกการสะท้อนคิดจากการสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ระหว่างคณะผู้เขียนกับพระเทพปวรเมธี, รศ.ดร.
วันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๒
ณ วัดประยุรวงศาวาส เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

โมเดล ๓ ดี ๔ คุณ

๓ ดี คือ เกิดดี อยู่ดี ไปดี

๔ คุณ คือ คุณวุฒิ (ความรู้) คุณสมบัติ (ความพร้อม) คุณภาพ
(ความโดดเด่น) และ คุณธรรม (ความดี)

จุดสตรมภ์การศึกษา คือ

๑. Learning to know เรียนเพื่อให้เกิดความรู้
๒. Learning to do เรียนเพื่อให้เกิดทักษะ ประกอบอาชีพได้
๓. Learning to live together เรียนเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ
๔. Learning to be เรียนเพื่อเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

คน-มนุษย์-อริยบุคคล (โสดาบัน)

(ดร.พวงขมนาถ จริยะจินดา, บันทึก, ๓ สิงหาคม ๒๕๖๒)

รายการอ้างอิง

- กนกวรรณ ขวัญอ่อน. (๒๕๖๑). *พุทธจิตวิทยาสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจในญาติผู้ดูแลผู้ป่วยโรค ไม่ติดต่อเรื้อรัง*. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พวงชนนาถ จริยะจินดา. (๒๕๖๑). *รูปแบบสมการโครงสร้างการดูแลผู้สูงอายุโดยครอบครัวตามหลักพุทธจิตวิทยา*. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชวรเมธี (ประสิทธิ์ พุทธิมรฺสี). (๒๕๕๘). *โครงการการพัฒนาหลักสูตรพุทธอาชีวศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ผ่านการบูรณาการความรู้เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศไทยและกลุ่มประเทศ CLMV*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระศรีธรรมภาณี (วัลลพ โกวิโล). (๒๕๖๒). *ถ้อยกถา ศาสตร์พระราชาทะเทพวรเมธี (ประสิทธิ์ พุทธิมรฺสี)*. สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- แมนเหมือน สิริศักดิ์. (๒๕๖๐). *รูปแบบการศึกษานวพุทธจิตวิทยาเพื่อการพัฒนาสมรรถนะการบริหารของนักธุรกิจชาย*. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วดี วิประกษิต. (๒๕๖๐). *อิทธิพลของกระบวนการเฝ้าตามแนวพุทธจิตวิทยาต่ออิสระแห่งตนเพื่อการตื่นรู้ของนักธุรกิจ*. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สายพิรุณ เพิ่มพูน. (๒๕๖๒). จากปฏิรูปสู่การปฏิบัติ แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา พระเทพปวรเมธี, รศ.ดร. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Phra Rajvaramethi and Lampong Klomkul. (2017). *Trends of Educational Management for Unity and Peace of Countries in ASEAN Community*. Buddhist Research Institute, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ภาพกิจกรรมการวิจัยตามเส้นทางของการเป็นนักวิจัย
ทางพระพุทธศาสนา

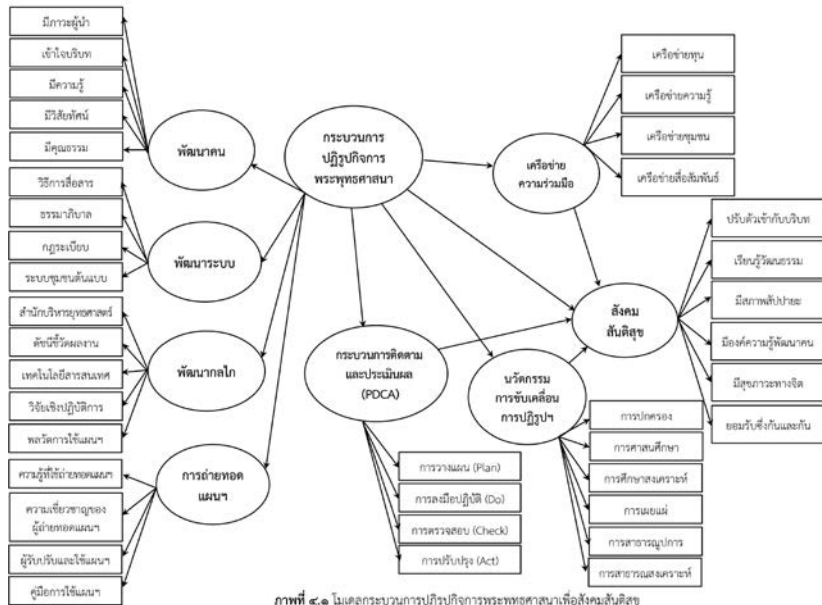

กิจกรรมอันเนื่องด้วยการวิจัยเรื่องการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน
 (ทุนวิจัยมุ่งเป้า วช.)

กิจกรรมอันเนื่องด้วยการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา

โมเดลกระบวนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมสันติสุขภายใต้
โครงการวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา:
แนวปฏิบัติเพื่อการพัฒนาสังคมสันติสุข”

จากภาพเป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายใน
โมเดลกระบวนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมสันติสุข เป็น
โมเดลที่นำเสนอแนวทางการเปลี่ยนผ่านจากการปฏิรูปไปสู่การปฏิบัติ โดย
มีหัวใจสำคัญของโมเดลอยู่ที่ตัวแปรกระบวนการปฏิรูปกิจการ
พระพุทธศาสนา ที่สามารถอธิบายกระบวนการผ่านตัวแปรสำคัญ ๔ ตัวแปร
ได้แก่ การพัฒนาคน การพัฒนาระบบ การพัฒนากลไก และการถ่ายทอด
แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา โดยที่ในการพัฒนาคน
ได้มุ่งเน้นให้คนเกิดภาวะผู้นำ เข้าใจบริบท มีความรู้ มีวิสัยทัศน์ และมี
คุณธรรม สำหรับการพัฒนากระบวนการ ได้มุ่งเน้นการพัฒนาวิธีการสื่อสาร

ระบบธรรมาภิบาล กฎระเบียบ และชุมชนต้นแบบ รวมทั้งการพัฒนาโลก ได้แก่ การผลักดันให้เกิดสำนักบริหารยุทธศาสตร์ สร้างดัชนีชี้วัดผลงาน ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) และมีกลไกพลวัตการใช้แผน และความจำเป็นและสำคัญอีกด้านคือการถ่ายทอดแผนที่ต้องมีองค์ประกอบสำคัญคือ ความรู้ที่ใช้ในการถ่ายทอดแผน ความเชี่ยวชาญของผู้ถ่ายทอดแผน ผู้รับสามารถปรับและใช้แผนได้ และการสร้างคู่มือการใช้แผนให้มีความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาที่สามารถนำไปใช้ได้จริงและมีความเข้าใจตรงกันในการนำไปปรับใช้ในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ

จากกระบวนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาไปสู่การสร้างสังคมสันติสุขนั้น จำเป็นต้องมีตัวแปรสำคัญที่ขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายคือ เครือข่ายความร่วมมือ นวัตกรรม การขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา และกระบวนการติดตามและประเมินผล โดยที่เครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วย เครือข่ายทุน เครือข่ายความรู้ เครือข่ายชุมชน และเครือข่ายสื่อสัมพันธ์ สำหรับด้านนวัตกรรม การขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนานั้นจะส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมผ่านการดำเนินงานตามโครงการตามกรอบของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน ได้แก่ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการและการสาธารณสงเคราะห์ และกระบวนการติดตามและประเมินผล ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Act) ซึ่งตัวแปรเครือข่ายความร่วมมือ ตัวแปรนวัตกรรม การขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา และตัวแปรกระบวนการติดตามและประเมินผลทั้ง ๓ ตัวแปรนี้จะทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน (Mediators) ที่จะนำไปสู่การสร้างสังคมสันติสุขที่มีองค์ประกอบสำคัญคือ ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบริบทและการเรียนรู้วัฒนธรรม การสร้างสถานที่ให้มีสภาพสัปปายะและมีองค์ความรู้

ในการพัฒนาคนในชุมชนและสังคม รวมทั้งการส่งเสริมกิจกรรมให้มีการพัฒนาสุขภาวะทางจิตที่ทำให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน

โมเดลกระบวนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมสันติสุข เป็นแผนภาพที่ถอดบทเรียนจากการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในกิจกรรมเสวนาถอดบทเรียนการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา การบริหารกิจการคณะสงฆ์ นักวิชาการ นักการศึกษา นักวิจัย และพุทธศาสนิกชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้น โมเดลกระบวนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมสันติสุข จึงเป็นโมเดลที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติในการที่จะนำไปขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาต่อไป

ภาคผนวก ข
รวมบทความย่อผลงานวิจัย
และบทความวิชาการที่เผยแพร่ในเวทีวิชาการนานาชาติ

**โครงการการพัฒนาหลักสูตรพุทธอาเซียนของมหาวิทยาลัยสงฆ์
ผ่านการบูรณาการความรู้เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน
ประเทศไทยและกลุ่มประเทศ CLMV**

**The Development of Integrated Buddhist ASEAN
Curriculum of Buddhist Universities Based on
Sufficiency Economy Philosophy in Thailand and
CLMV Countries**

พระราชวรเมธี, ดร.

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

ผลงานวิจัยได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(ผลงานวิจัยเสร็จสิ้น ปี ๒๕๕๘)

งานวิจัยนี้มุ่งสร้างองค์ความรู้เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในมิติพุทธปรัชญา วัฒนธรรมและนวัตกรรมสังคม เพื่อพัฒนาหลักสูตรพุทธอาเซียนศึกษา ซึ่งจะเป็นหลักสูตรทางเลือกในการสร้างองค์ความรู้ให้เข้มข้นขึ้นของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และใช้เป็นปัจจัยกระตุ้น (Catalyst) ให้มีการพัฒนาระบบการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ และจากผลการศึกษา ๔ ประเทศ ๑๖ เมือง ๔๐ ชุมชน โดยใช้ทฤษฎีฐานรากพบว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของอาเซียน ประกอบด้วย การสร้างคุณสมบัติที่เกิดจากตนเอง (อัตตสมมติ) และการสร้างสรรค์ผลงานที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมและสาธารณชนทั่วไป โดยค้นพบพุทธปรัชญา ๑๕ ชุด เพื่อเป็นการสร้างทางเลือกใหม่ทำให้คนมีนสึการ (พิจารณาอย่างรอบคอบเป็นเหตุเป็นผล) มีคุณธรรมต่างๆ มาสู่ตนเองได้ ขณะที่จะช่วยปรับสังคมให้เป็นสังคมแห่งพรหมวิหารธรรม และสังคหวัตถุธรรม ทำให้คนผูกพันกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน และยึดโยงประชาชนชาวอาเซียนให้เป็นหนึ่งเดียวกันในที่สุด

หลักสูตรพุทธอาชีวศึกษาทำให้ผู้เรียนเข้าใจสภาวะธรรมของชีวิตตามความเป็นจริง วิสัยทัศน์ของหลักสูตรมุ่งเน้นการสร้าง “นักปฏิบัติวิจารณ์” ผู้เชี่ยวชาญการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของอาชีวศึกษาเพื่อขับเคลื่อนประชาสังคมอาชีวศึกษา ให้สังคมมีทางเลือกใหม่ๆ เคลื่อนไหวถ่ายเทแลกเปลี่ยนความรู้และวิถีชีวิตระหว่างกันอย่างเสรี ดำรงอยู่บนความรู้และคุณธรรมแห่งการพึ่งตนเอง ทั้งการรู้จักตนเอง (อัตตัญญา) และการรู้จักประมาณความพอเหมาะพอดี (มัตตัญญา) เพื่อประโยชน์แก่ความปรารถนาแห่งสาธุชน

กระบวนการเรียนรู้แบบอนุโลมญาณ (การสร้างความรู้ความสามารถขึ้นมาโดยลำดับ) ที่ผู้เรียนและผู้สอนต่างมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ (Participant-centered learning) โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานในการเรียนรู้ ร่วมกับการปฏิบัติภาคสนาม การจัดเสวนาชวนถก และการสังเคราะห์ทางปัญญาจากการศึกษาวิจัยตามแนวทางของทฤษฎีฐานราก (Grounded theory) เพื่อให้ นักปฏิบัติวิจารณ์เป็นผู้มีศักยภาพญาณทัสสะ มีวิชาและปริสัญญูตา และมีวิจารณ์ญาณที่ดี

การพัฒนาความสามารถของผู้เรียนโดยสร้างชีวิตภายในให้เป็นที่อาศัยมั่น (อุปนิสัย) ทำให้ผู้เรียน (นักปฏิบัติวิจารณ์) รู้แจ้งแจ้งลักษณะและก้าวหน้าไปถึงความปรากฏแห่งมรรค กระทั่งสามารถแก้ปัญหาและขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ปรากฏอยู่ในชีวิต หรือความสามารถในการเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างลึกซึ้งและพร้อมขับเคลื่อนประชาสังคมของนักปฏิบัติวิจารณ์จะสามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงและสร้างความร่วมมือกับนานาชาติเพื่อพัฒนาประเทศได้

แนวโน้มการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพและสันติภาพ ของประเทศในประชาคมอาเซียน

Trends of Educational Management for Unity and Peace of Countries in ASEAN Community

พระราชวรเมธี, ดร.

รักษาราชการผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มจร

ผลงานวิจัยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปี ๒๕๕๙

(ผลงานวิจัยเสร็จสิ้น ปี ๒๕๖๐)

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ คือ ๑) เพื่อสังเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาในอดีตและปัจจุบันของประเทศในประชาคมอาเซียน ๒) เพื่อพัฒนารอบแนวโน้มการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของประเทศในประชาคมอาเซียน ๓) เพื่อนำเสนอแนวโน้มและกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพของประเทศในประชาคมอาเซียน ใช้การวิจัยอนาคตด้วยเทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แนวคำถามในการสัมภาษณ์และแบบสอบถามประเด็นยุทธศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติแบบบรรยาย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

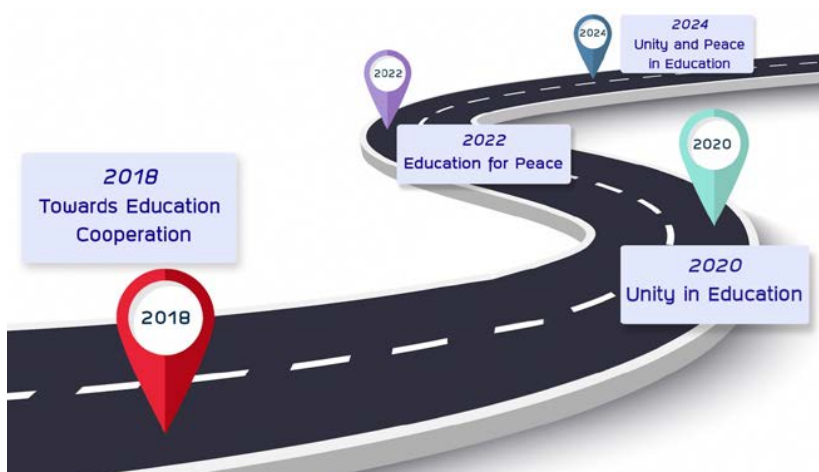
๑. การจัดการศึกษาในอดีตและปัจจุบันในประชาคมอาเซียน โดยส่วนใหญ่นโยบายการจัดการศึกษาจะปรับเปลี่ยนไปตามนโยบายของรัฐบาล การจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และฝึกฝนให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ครูมักทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาครูเป็นส่วนที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษา อย่างไรก็ตามยังปรากฏมีหลายประเทศในประชาคมอาเซียนที่ยังต้องได้รับการ

สนับสนุนด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนาทางการศึกษาและการวิจัย

๒. กรอบแนวโน้มการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของประเทศในประชาคมอาเซียน พบว่ามี ๕ ด้าน ประกอบด้วย ๑) การจัดหลักสูตรเพื่อพัฒนานุษย์ที่ปลูกฝังความสามัคคีและการร่วมมือกันเรียนรู้ ๒) การกำหนดแผนยุทธศาสตร์ครุมาจากบุคคลในท้องถิ่น ๓) การจัดการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการระหว่างวิธีทางวิทยาศาสตร์และหลักศาสนา ๔) ช่องว่างของปัญหาทางการศึกษาสามารถแก้ไขได้ด้วยการทำวิจัยในชั้นเรียนและหลักศาสนา และ ๕) มีการบูรณาการในศาสนาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ด้วยการมุ่งทำความดี ไม่ทำความชั่ว และทำจิตใจให้ผ่องใส

๓. แนวโน้มการจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพของประเทศในประชาคมอาเซียน พบว่า มีคุณลักษณะ ๑๒ ด้านที่จะพัฒนาอาเซียนร่วมกันให้ถึงเป้าหมายสูงสุดในปี พ.ศ.๒๕๗๓ ซึ่งสามารถพัฒนาผ่านประเด็นยุทธศาสตร์จำนวน ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ร่วมมือกันในการใช้หลักสูตรและการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยกระดับการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สนับสนุนการทำวิจัยทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ ๕ เกื้อกูลการให้โอกาสทางการศึกษา และยุทธศาสตร์ที่ ๖ พัฒนาการบริหารจัดการด้านการศึกษา ผลการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค EDFR พบว่า ๖ ยุทธศาสตร์ และ ๒๖ เป้าประสงค์ ได้รับฉันทามติจากผู้เชี่ยวชาญ และภาพอนาคตของการจัดการศึกษาอาเซียนได้นำเสนอไว้เป็น Roadmap เพื่อทำนายภาพการศึกษาที่จะมุ่งสู่ความร่วมมือทางการศึกษาในปี พ.ศ.๒๕๖๑ ความเป็นเอกภาพในการจัดการศึกษาในปี พ.ศ.๒๕๖๓ มีการจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพ ในปี พ.ศ.๒๕๖๕ และสร้างความเป็นเอกภาพทางการศึกษาและจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพในปี พ.ศ.๒๕๖๗

โมเดลองค์ความรู้จากการวิจัยอนาคตด้วยเทคนิค EDFR

ภาพที่ ๑ ASEAN Education Roadmap 2018-2024

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ
CLMV สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
An Instructional Model of ASEAN Cross Culture in
CLMV Countries for Students in
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

พระราชวรเมธี, รศ.ดร. และคณะ

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มจร

ผลงานวิจัยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ทุนวิจัยมุ่งเป้าปี ๒๕๖๐

(ผลงานวิจัยเสร็จสิ้น ปี ๒๕๖๒)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV จากกรณีศึกษาที่เป็นแบบอย่างที่ดี ๒) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และ ๓) เพื่อประเมินคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ออกแบบการวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธีพหุระยะ แบ่งเป็น ๓ ระยะ โดยที่ในระยะที่ ๑-๒ ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ และในระยะที่ ๓ ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพได้จากการเลือกแบบเจาะจง ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างในเชิงปริมาณได้จากการสุ่มแบบ ๒ ขั้นตอน ใช้แนวคำถามในการสัมภาษณ์ ประเด็นในการสนทนากลุ่ม และการสะท้อนคิดในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ สำหรับในเชิงปริมาณได้ใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลเชิงคุณภาพจัดการด้วยการจำแนกข้อมูล การวิเคราะห์เนื้อหา และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ด้วยสถิติบรรยายและ

ทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยการตรวจสอบความตรงของโมเดลสมการโครงสร้างโดยใช้โปรแกรมลิสเรล ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. แบบอย่างที่ดีในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV ประกอบด้วย ๓ ด้านสำคัญ ได้แก่ ด้านที่ ๑ แบบแผนในการปฏิบัติตน (จารีต) เช่น เรียนรู้เรา รู้เขา เอาใจเขามาใส่ใจเรา รักษาความเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน และฝึกปฏิบัติตามหลักของศาสนา ด้านที่ ๒ หลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน (มารยาทชาวพุทธ) เช่น เรียนรู้ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารกัน ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของมหาวิทยาลัย ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าและให้ความเคารพนับถือกัน และด้านที่ ๓ การนับถือนิยทางพระพุทธศาสนา เช่น รักษาธรรมเนียมประเพณีและวิถีปฏิบัติ การปฏิบัติตามพระธรรมวินัย และมีศูนัยความรู้ทำให้เกิดลักษณะการคิดเชิงแลกเปลี่ยนร่วมกัน

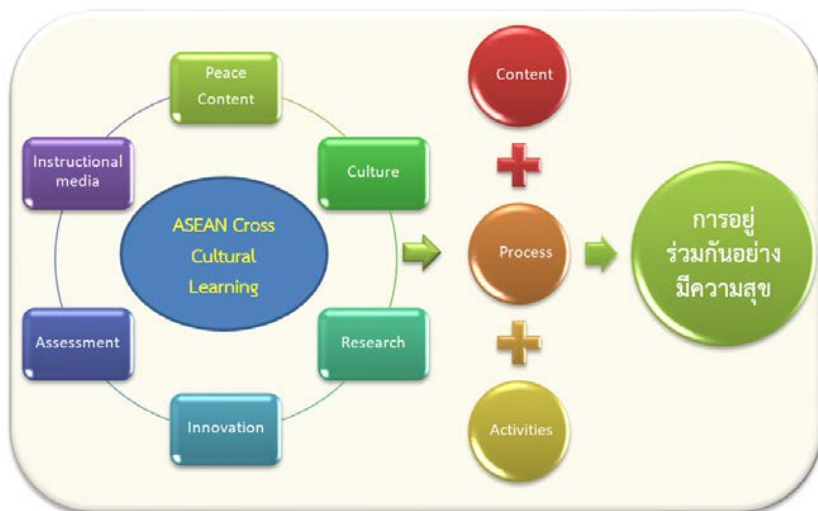
๒. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสำคัญและมีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลที่จะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ๑) การจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน ๒) องค์ประกอบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ๓) กระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน ๔) กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และ ๕) การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขตามหลักสาราณียธรรม

๓. ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า มีความเป็นไปได้ มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม และเกิดประโยชน์ต่อนิสิตและอาจารย์ผู้เกี่ยวข้อง ผลการประเมินคุณภาพเชิงปริมาณเพื่อสร้างรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างทั่วไป (Generalizability model) โดยตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลสมการโครงสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนใน

กลุ่มประเทศ CLMV ที่พัฒนาขึ้นจากผลการวิจัยเชิงคุณภาพ และโมเดลที่พัฒนาขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบและตัวแปรของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียนในกลุ่มประเทศ CLMV มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี (Chi-square = 140.33, df=116, p=0.062 GFI=0.98, AGFI=0.95, RMR = 0.023) แสดงว่า การจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน องค์ประกอบของการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน กระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน และกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม สามารถส่งเสริมให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้เป็นอย่างดี

โมเดลองค์ความรู้จากการวิจัยแบบผสมวิธีพหุระยะ (Multiphase Mixed Methods Research)

การจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน เริ่มต้นด้วยการกำหนดขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางศาสนาเพื่อสันติสุข (Peace Content) การเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม (Culture) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-based learning) การพัฒนานวัตกรรมจากการเรียนรู้ (Learning Innovation) การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) และมีสื่อการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ (Instructional Media) รวมทั้งการกำหนดองค์ประกอบของเนื้อหาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน คือ แบบแผนในการปฏิบัติตน หลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน และการนับถือนิกายทางพระพุทธศาสนา เชื่อมโยงกับกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน ๕ ขั้นตอน และออกแบบกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ตน การสาธิตกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม และการเรียนรู้แบบการร่วมมือรวมพลัง สามารถส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมในสังคมพหุวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้เป็นอย่างดี รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีนิสิตมาจากประเทศอาเซียนโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ CLMV ที่มาร่วมเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาด้วยกันอย่างต่อเนื่องในระหว่างช่วงเวลาที่ลงทะเบียนเรียนในมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งนี้ ภาพแสดงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน

ภาพที่ ๒ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมอาเซียน
(ASEAN Cross Cultural Learning Model)

A Synthesis of Research on the Advancement of Buddhist Research in ASEAN Community by Using Meta-ethnography¹

Phra Rajavaramethi Inkrungkao

Acting Director of ASEAN Studies Center

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Education and religions were focused on the third pillar of ASEAN community which called the ASEAN Socio-Cultural Community. This pillar aimed to contribute and enhance living standard of people in the region with harmony, peace, unity and prosperity. The purpose of this research was to analyze educational management for peace towards religious diversity in ASEAN community. Purposive sampling was used for research sampling and 12 educators and lecturers were selected for in-depth interview. The process of triangulation and analytic induction were used for data analysis. The results indicated that five strategies were set for peace towards religious diversity which were; 1) the curriculum of ASEAN educational system should be the curriculum of humanism which supported the harmonization and collaboration, 2) the strategic planning came from local people and education should be changed from them as the community engagement, 3) the religious school had played an important

---

¹ เข้าร่วมนำเสนอและจัดพิมพ์ในงาน Seventh International Conference on Religion and Spirituality in Society Imperial College London London, UK 17-18 April 2017

role of teaching values by integrating between scientific methods and religious methods, 4) the gap of educational problem should be implemented through action research and religious principles, and 5) the integration of all religions for peaceful coexistence which consisted of good for human kind, conduct good action, avoid bad action and purify our mind.

Trends of Educational Management for Unity and Peace of Countries in ASEAN Community²

Phra Rajvaramethi Inkrungkao

Mahachulalongkornrajavidyalaya University,

Thailand

Educational management for unity and peace of countries in ASEAN community was focused on this research article. The purpose was to propose trends and strategy of educational management for unity and peace of countries in ASEAN community. Ethnographic Delphi Future Research (EDFR) was used for research design, and the target group was educational personnel from ten ASEAN countries. Research tools were interview schedule and questionnaires. Qualitative data were analyzed using content analysis and analytic induction, and quantitative data were analyzed using descriptive statistics. Results indicated that six strategies of educational management were set for unity and peace of countries in ASEAN community which were to develop teachers and administrators, to collaborate curriculum and assessment, to enhance teaching and instruction, to encourage educational research, to facilitate educational opportunity, and to develop educational management. The analyzed result from Ethnographic Delphi Future Research technique showed

---

² ร่วมนำเสนอและจัดพิมพ์ในงาน The Twenty-Fifth International Conference on Learning University of Athens Athens, Greece 21–23 June 2018

that 6 strategies and 26 goals have been accepted with the consensus from experts all items. Each item showed the median of strategies and goals were between 4.00 to 5.00, the absolute of median and mode difference was 0 in all items, interquartile range were between 0.00 – 1.00 which can be explained that the expert group had correlated agreement on ASEAN education strategic plan.

Reflection of Learning Experience on Thai Educational System of Vietnamese Students in Buddhist University³

Assoc. Prof. Dr. Phra Rajvaramethi

ASEAN Studies Centre

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

This article aims to study the effect of reflection on learning experiences in Thai educational system of Vietnamese students in Buddhist University. Data were collected by using related research papers, observations and interviews. The result indicated that 198 Vietnamese students who have registered in the academic year 2018, which counted from 1,424 of foreign students to study in Thai Buddhist University. Students reflected that Thailand is an important country that having a majority population paying respect in Buddhism, and it is the center of Buddhist studies. In the field of educational management, the university can operate and manage well in accordance with the mission of the university. It is also expected that the university will be the center for the study of human resource development in Buddhism, to develop a diverse educational system, and consistent with the current time. The university should provide more courses, student accommodation, scholarships, enhancing the network between

---

³ เข้าร่วมนำเสนอและจัดพิมพ์ในงาน INTERNATIONAL CONFERENCE PROGRAM SOUTHEAST VIETNAM OUTLOOK 2018 6th – 8th December, 2018 Thu Dau Mot University, Thu Dau Mot City, Binh Duong Province, Vietnam

Buddhist University and leading international universities. Being a center of world Buddhist educational management in a holistic way, not just for only Thai or Vietnam, are expected.

An Instructional Model of ASEAN Cross Cultural Learning of CLMV Students in Mahachulalongkornrajavidyalaya University⁴

Assoc. Prof. Dr. Phra Rajvaramethi Inkrungkao
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
(Published in SCOPUS Index)

The purpose of this research article was to develop and assess the quality of the instructional model of ASEAN cross cultural learning of CLMV students in Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Multiphase mixed methods research applying quantitative research to extend qualitative results was used for research design. The qualitative target group was selected using purposive sampling whereas the quantitative sampling group was used two-stage random sampling. Interview guideline and questionnaires were used for measurement design. Qualitative data were classified and analyzed using content analysis and analytic induction. Quantitative data were analyzed by descriptive statistics and the developed model was validated by using LISREL program. Results showed that the instructional model of ASEAN cross cultural learning relating to consequent factors leading to happy coexistence included 5 components as the following: 1) ASEAN cross cultural learning management; 2) components of ASEAN cross

---

⁴ เข้าร่วมนำเสนอและจัดพิมพ์ในงาน International Conference on “MULTIDISCIPLINARY INNOVATION in ACADEMIC RESEARCH” (MIAR-19) 27th Apr-28th Apr'2019, Zurich, Switzerland

cultural learning; 3) ASEAN cross cultural learning process; 4) activities for cross cultural learning; and 5) coexistence with happiness following the principle of virtues for fraternal living (Saraniyadham). The developed model had its possibility, validity, appropriateness and benefit for the related students and instructors. The result of quantitative quality assessment for creating a generalizability model by validating the consistency between structural equation model of the instructional model of ASEAN cross cultural learning developed from qualitative research and the model developed from the relation between components and variables of the instructional model of ASEAN cross cultural learning were both well coherent and fit with the empirical data (Chi-square = 140.33, df=116, p=0.062, GFI=0.98, AGFI=0.95, RMR = 0.023). It, thus, clearly showed that ASEAN cross cultural learning management, components of ASEAN cross cultural learning, ASEAN cross cultural learning process and activities for cross cultural learning were capable of promoting a happy coexistence.

ASEAN Cross Cultural Learning of CLMV Students Studying at Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Thailand⁵

Assoc. Prof. Dr. Phra Rajvaramethi

ASEAN Studies Centre

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

The purpose of this research article was to study ASEAN cross cultural learning of CLMV students studying at Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Thailand from good practice case studies (CLMV stands for Cambodia, Laos, Myanmar and Vietnam). The target group was selected from educators and scholars from CLMV countries using purposive sampling. Interview guideline, issues for focus group discussion and reflection were used for gathering qualitative information. Data was analyzed using classified, content analysis and analytic induction. Results indicated that Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Thailand is a Buddhist University that has more than 1,000 CLMV students who taking the registration each year. Good models of ASEAN cross cultural learning of CLMV students studying at Mahachulalongkornrajavidyalaya University composed of 3 aspects including: 1) pattern of conduct (custom) such as learning oneself and others with empathy, mutually maintaining kindness (Kanlayanamitta) and practicing

---

⁵ ร่วมนำเสนอและจัดพิมพ์ในงาน 3rd International Social Sciences and Humanities Berlin Conference Berlin, Germany 02-05 May, 2019

the religious principles; 2) the principle of coexisting (Buddhist manners) such as learning languages for communication, following the rules and regulations of the university, practicing Buddha Dhamma or the teaching of Buddha and mutually respecting each other; and 3) following the Buddhist sect such as conserving custom, tradition and ways of practice, following the Buddhist disciplines (Dhammavinaya) and having learning center for knowledge sharing. Students also learned how to live together in the community by using social conduct and manners in order to understand each other even they came from different social backgrounds.

Educational Management in ASEAN Community : A Case Study of Education in Singapore⁶

Phra Rajvaramethi

PhraTikumporn Dhammajoto Rodkhunmuang

Lampong Klomkul

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

This research article studies on educational management in ASEAN community. The purpose of this research is to synthesize the state of educational management in the past and present in ASEAN community focuses on a case study of education in Singapore. Qualitative research was used for research design which consisted of documentary study and in-depth interview educators in Singapore. Data were analyzed using content analysis with a triangulation method. Results indicated that educational management in Singapore is focused on education and provision for long life learning and it is a national priority. It aims to help students to discover their own talents, to make the best of these talents and realize their full potential, and to develop a passion for learning. Singaporean students will be trained to achieve 21st century competencies by the encouragement of schools and parents, and they will be practiced to be a confident person, a self-directed learner, an active contributor, and a concerned

---

⁶ ตีพิมพ์ในวารสาร Journal of Buddhist Education and Research, Vol. 3 No. 1 (January – June 2017): pp.24-34. <http://www.ojs.mcu.ac.th/index.php/ijbe/article/view/2815>

citizen. Conducting educational research is simultaneously encouraged to contribute proactively to schools in the Singapore system, particularly in building school capacities that includes developing new pedagogies, implementing experiential learning modes, and conducting practitioner inquiry. Enhancing student learning experiences in the school system will be set for the final goal of research result.

Educational Management for Unity and Peace in ASEAN Community⁷

Assoc.Prof.Dr.Phra Rajvaramethi
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Educational management for unity and peace in ASEAN community was presented in this article. The purposes were to develop framework of educational management for the unity, and to propose trends and strategy of educational management for peace in ASEAN. Six strategic aspects of educational management for unity and peace in ASEAN were synthesized which consisted of strategy 1 develop teachers and administrators, strategy 2 collaborate curriculum and assessment, strategy 3 enhance teaching and instruction, strategy 4 encourage educational research, strategy 5 facilitate educational opportunity, and strategy 6 develop educational management. The scenario of ASEAN education roadmap is to predict the future of education that to move towards education cooperation in 2018, to be a unity in education in 2020, to have education for peace in 2022, and to make ASEAN community full of unity and peace of education in 2024.

---

⁷ Mahachula Academic Journal Vol 5 No ฉบับพิเศษ (2018) : ปีที่ 5 ฉบับพิเศษ เนื่องในงานพิธีประสาทปริญญา ประจำปี 2561

ผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ฐาน SCOPUS
เรื่อง

An Instructional Model of ASEAN Cross
Cultural Learning of CLMV Students in
Mahachulalongkornrajavidyalaya University⁸

Assoc. Prof. Dr. Phra Rajvaramethi Inkrungkao
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
(Published in SCOPUS Index)

Abstract— the purpose of this research article was to develop and assess the quality of the instructional model of ASEAN cross cultural learning of CLMV students in Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Multiphase mixed methods research applying quantitative research to extend qualitative results was used for research design. The qualitative target group was selected using purposive sampling whereas the quantitative sampling group was used two-stage random sampling. Interview guideline and questionnaires were used for measurement design. Qualitative data were classified and analyzed using content analysis and analytic induction. Quantitative data were analyzed by descriptive statistics and the developed model was validated by using LISREL program. Results showed that the instructional model of ASEAN cross cultural learning

---

⁸ International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering (IJITEE) ISSN: 2278-3075, Volume-8, Issue-6S3, April 2019: 397-400.

relating to consequent factors leading to a happy coexistence included 5 components as the following: 1) ASEAN cross cultural learning management; 2) components of ASEAN cross cultural learning; 3) ASEAN cross cultural learning process; 4) activities for cross cultural learning; and 5) coexistence with happiness following the principle of virtues for fraternal living (Saraniyadham). The developed model had its possibility, validity, appropriateness and benefit for the related students and instructors. The result of quantitative quality assessment for creating a generalizability model by validating the consistency between structural equation model of the instructional model of ASEAN cross cultural learning developed from qualitative research and the model developed from the relation between components and variables of the instructional model of ASEAN cross cultural learning were both well coherent and fit with the empirical data (Chi-square = 140.33, df=116, p=0.062, GFI=0.98, AGFI=0.95, RMR = 0.023). It, thus, clearly showed that ASEAN cross cultural learning management, components of ASEAN cross cultural learning, ASEAN cross cultural learning process and activities for cross cultural learning were capable of promoting a happy coexistence.

Keywords : ASEAN, Instructional Model, CLMV students,
Cross Cultural learning

I. INTRODUCTION

Mahachulalongkornrajavidyalaya University is a Buddhist university and has been established as a government university since 1997. The university has developed both hardware and software aspects in order to prepare learners to be ready for the development of being a center of Buddhism in national and international levels continually. The main purpose of educational management is also related to ASEAN Community (ASEAN refers to the Association of Southeast Asian Nations) that is the education for encouraging each other by training and conducting research including Southeast Asia Studies. Students from educational institutes are encouraged to realize and understand each other by sharing knowledge between ASEAN countries that related to the third pillar of ASEAN cultures and societies. The target of this cooperation is to build the unity within community by sharing and supporting each other as in [1], [2]. For this reason, lectures and instructors should be able to organize classroom activities to increase student's learning in various ways and covers with five aspects consisted of 1) cognitive domain, 2) affective domain, 3) psychomotor domain, 4) skills and 5) integration. These are learning models for international learning as in [3].

In the university community, it is an educational institute of students who are different in races, languages and traditions living together in the same campus. Activities have been organized by students to enhance living together peacefully which is the main purpose of educational

management that the faculty members wish to see them to encourage each other to cooperate and do activities together creatively and also complement each other. According to their ethnicity or country, they are not divided into groups. On the other hand, when the understanding occurs and the coordination in the activities of the university can be easily carried out both in the classroom and outside the classroom which is in accordance with the goals of the university that focuses on training students to have both knowledge and morality applying into the society when they graduate from the university and return to their home countries.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University has students who are diverse and different in races, languages, religions and traditions especially students who come from CLMV countries consisted of Cambodia, Laos, Myanmar and Vietnam. They need to live together on campus, but from this distinction resulting in the management of education or living and activities being separate both inside and outside the classroom. Therefore, the university needs to find ways or learning methods to manage learning in order to encourage cross cultural learning for students who are the host to have a better understanding of the culture of students from ASEAN countries in order to have effectively learning and adapting to understand other cultures in ASEAN.

II. RESEARCH OBJECTIVE

The objective of this research article was to develop and assess the quality of the instructional model of ASEAN

cross cultural learning of CLMV students in Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

III. SCOPE OF RESEARCH

This research article is designed by using a multiphase mixed methods research design. The population of this research is students from Mahachulalongkornrajavidyalaya University and the target group are lectures and educators from CLMV countries. The content used in this study consists of 1) cultural concepts, 2) ASEAN culture in CLMV countries, 3) religious culture, 4) cross cultural learning, 5) learning management using research based learning and 6) model of cross cultural learning management.

IV. METHODS

Multiphase mixed methods research applying quantitative research to extend qualitative results was used for research design. The qualitative target group was selected using purposive sampling whereas the quantitative sampling group was used two-stage random sampling. Interview guideline and questionnaires were used for data collection. Qualitative data were classified and analyzed using content analysis and analytic induction. Quantitative data were analyzed by descriptive statistics and developed model was validated by using LISREL program. Four phases were designed in this research. The first phase used field study with in-depth interview for studying case studies that are being best practices of cross cultural learning in CLMV countries. Phase 2 used focus group discussion to develop and examine ASEAN

cross cultural learning management in CLMV countries. Phase 3 used the model of ASEAN cross cultural learning management in CLMV countries for conducting workshop with Mahachulalongkornrajavidyalaya University students. In phase 4 was a quantitative research design to assess the quality of the developed model. Evaluation of the quality of ASEAN cross cultural learning management model of Mahachulalongkornrajavidyalaya University students by examining the validity of the causal relationship model developed. Population and sample group were undergraduate students who registered in Mahachulalongkornrajavidyalaya University in academic year 2018. Determine the size of the sample group by using the formulas of Hair and others (1998) as in [4]. The sample size is 10 people per 1 parameter. Two-stage random sampling method can be used. Questionnaires were used for data collection and quantitative data were analyzed using descriptive statistics. In the hypothesis test, the research used validation of the structural equation model with the LISREL program. The results can be summarized as follows.

V. RESULTS

In analyzing the data of this model, there are 5 latent variables: ASEAN cross cultural learning management (LEARNASE), components of ASEAN cross cultural learning (COMASE), ASEAN cross cultural learning process (PROASE), activities for cross cultural learning (ACTASE) and coexistence with happiness (HAPLIVE) and 23 observed variables were used for the analysis.

Results of quantitative quality assessment is to create a pattern that can be used for generalizability model by examining the consistency between the structural equation model of ASEAN cross cultural learning management in CLMV countries which developed from the qualitative research including the experimental model and empirical data obtained from the real condition of cross cultural learning as perceived by Mahachulalongkornrajavidyalaya University students. The results showed that the developed model from the relationship between the composition and variables of the model of ASEAN cross cultural learning management in CLMV countries fit with empirical data (Chi-square = 140.33, df = 116, $p = 0.062$ GFI = 0.98, AGFI = 0.95, RMR = 0.023).

When considering the predictive coefficient (R-square) of the latent internal variable structure equation, it found that the components of the cross cultural learning (COMASE) had the forecast coefficient equal to 0.64, indicating that the variables within the model of ASEAN cross cultural learning management (LEARNASE) can explain the variance of components of ASEAN cross cultural learning for 64.00 percent. ASEAN cross cultural learning process (PROASE) has a predictive coefficient equal to 1.00, indicating that the variables within the model of ASEAN cross cultural learning management (LEARNASE), able to explain the variance of ASEAN cross cultural learning process for 100 percent. Activities for cross cultural learning (ACTASE) has a predictive coefficient of 0.85, indicating that the variables within the

model of cross cultural learning management (LEARNASE) can explain the variance of activities for cross cultural learning at 85.00 percent. Coexistence with happiness (HAPLIVE) has a predictive coefficient of 0.82, indicating that the variables within the model of ASEAN cross cultural learning management (LEARNASE), components of ASEAN cross cultural learning (COMASE), ASEAN cross cultural learning process (PROASE), and activities for cross cultural learning (ACTASE) can explain the variance of coexistence with happiness at 82.00 percent.

When considering the correlation matrix between latent variables, it indicated that the correlation coefficient range between latent variables was in the range of 0.74 to 1.00, with all pairs having the same directional correlation and positive correlation values. The variables with the highest correlation coefficients are ASEAN cross cultural learning management (LEARNASE) and the cross cultural learning process (PROASE) with correlation coefficients equal to 1.00 indicating that when increasing the management of ASEAN cross cultural learning, the level of ASEAN cross cultural learning process is also increased. The next variables with correlation coefficients followed by ASEAN cross cultural learning process (PROASE) and activities for cross cultural learning (ACTASE) with correlation coefficients equal to 0.92 indicating that when the level of ASEAN cross cultural learning process increase, the level of activities for cross-cultural learning has also increased. In addition, correlation

coefficients of ASEAN cross cultural learning management (LEARNASE) and activities for cross cultural learning (ACTASE) is also equal to 0.92 indicating that when the level of ASEAN cross cultural learning management, the level of activities for cross cultural learning has also increased and showed a high level of correlation.

When considering the direct effect and indirect effect between variables in the model, it was found that the relationship between the ASEAN cross cultural learning management variables (LEARNASE) and coexistence with happiness (HAPLIVE) is equal to 0.89 ($r = 0.89$) is a direct influence 0.49 and indirect effect is 0.40, the total effect is 0.89. Direct and indirect effects do not affect the coexistence with happiness significantly. However, the total effect size has a significant effect on coexistence with happiness. Detail of analysis results are shown in Table I and Fig. 1.

Table I Statistical analysis of correlation between latent variables and factor analysis of developed model

Variables	COMASE			PROASE			ACTASE			HAPLIVE		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
LEARNASE	0.80** (0.04)	-	0.80** (0.04)	1.00** (0.04)	-	1.00** (0.04)	0.92** (0.04)	-	0.92** (0.04)	0.89** (0.04)	0.40 (5.90)	0.49 (5.91)
COMASE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.29** (0.04)	-	0.29** (0.04)
PROASE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.02 (0.00)	-	0.02 (0.00)
ACTASE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.16** (0.08)	-	0.16** (0.08)
Statistics	Chi-square = 140.33 df = 116 p = 0.062 GFI = 0.98 AGFI = 0.95 RMR = 0.0023											
Variables	LEARN1	LEARN2	LEARN3	LEARN4	LEARN5	LEARN6						
Reliability	0.50	0.54	0.55	0.59	0.53	0.59						
Variables	COM1	COM2	COM3	PRO1	PRO2	PRO3						
Reliability	0.73	0.82	0.92	0.68	0.75	0.77						
Variables	PRO4	PRO5	ACT1	ACT2	ACT3							
Reliability	0.59	0.80	0.85	0.89	0.89							
Variables	HAPLIV1	HAPLIV2	HAPLIV3	HAPLIV4	HAPLIV5	HAPLIV6						
Reliability	0.82	0.82	0.85	0.89	0.89	0.92						
R SQUARE	COMASE 0.64			PROASE 1.00			ACTASE 0.85			HAPLIVE 0.82		
Correlation matrix between latent variables												
Latent Variables	COMASE	PROASE	ACTASE	HAPLIVE	LEARNASE							
COMASE	1.00											
PROASE	0.80	1.00										
ACTASE	0.74	0.92	1.00									
HAPLIVE	0.81	0.89	0.84	1.00								
LEARNASE	0.80	1.00	0.92	0.89	1.00							
Remarks: **p < .01, TE = Total Effect, IE = Indirect Effect, DE = Direct Effect												

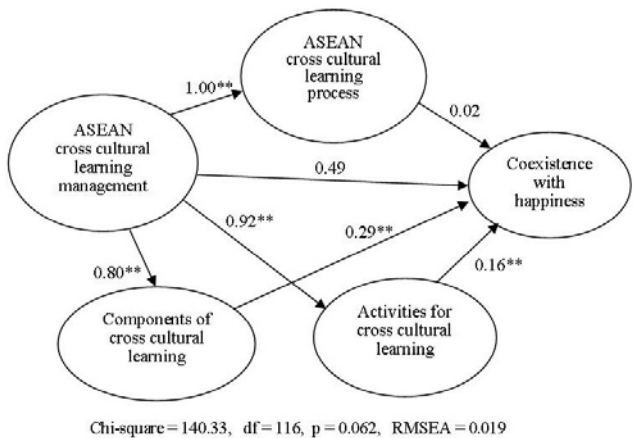

Fig.1 A causal model of ASEAN cross cultural learning of CLMV students in Mahachulalongkornrajavidyalaya University

VI. DISCUSSIONS

In workshop activities in accordance with the model of ASEAN cross cultural learning management in CLMV countries, it was found that participants were interested in continuing to participate in activities starting with Think-Pair-Share, brainstorming, knowledge sharing, and group activities in order to develop learning innovations through a storyline and planning for innovation with mind mapping technique. Results from students' reflections after participating in the activity indicated that they knew how to obtain information and understand through additional activities with research based learning, systematic presentation through the planning process, creative thinking, and communicate to the public with fully understand others. These are learning activities that apply research based learning of conducting ASEAN cross cultural learning for CLMV students in Mahachulalongkornrajavidyalaya University in accordance with the research as in [5], research on teaching and learning management that students use as part of the learning process by integrating teaching by using research-based method along with content analysis. The research found that students are interested in pursuing knowledge and have skills in acquiring self-knowledge whereas the research that showed in [6] that studies on the continuous professional development of measurement and evaluation using research as a tertiary base in Thailand. The researcher suggested that research based learning is important for Thai university research. Indicators reflected the success of student

learning assessment by using the learning process with 3 stages of research: 1) creating self-thinking, 2) focusing on change, and 3) reflecting change and presenting development guidelines. The development results through this process led to the development of the participants using research based learning. In addition, the teaching and learning management that is used as a base is still widely seen in the management of Thai education that has shown in [7] to synthesize the research results that are used by learning and using research is the base of Thai education. It found that research is aimed at developing learners in basic education level. The variables found from synthesis are work skills, thinking skills, academic achievement nature of researchers, basic research and problem solving skills, critical thinking including seeking knowledge and attitudes. It can be seen that learning management is a teaching technique that helps to develop a variety of skills. Therefore, this research is to develop cross cultural learning management and choose to use for learning management as a base to develop ASEAN cross cultural learning of CLMV students.

For the model of learning management across ASEAN from theory into practice, the process of developing a model for this research started with a qualitative study to develop a conceptual framework for research in a manner that shows the relationship between variables in order to obtain guidelines for developing field area variables from in-depth interviews, surveys and observations. According to variables and issues of

interest to study, the findings obtained from in-depth interviews led to the addition of variables in the research framework to be clearer and important, consistent with the social and cultural context. Model and practices of people from different cultural backgrounds under the similarities of Buddhism, the variables are clear and begin to develop the learning activity management process. Develop a learning set about the religious culture of CLMV countries creates a learning management plan. To be used as a guideline for organizing workshop activities and then conduct an examination of the appropriateness and feasibility of conduct from education experts and ASEAN education. When the pattern is clear in every component and there is a process that is ready, there is a workshop activity that is designed into practice. Based on the results of the development of learners with practical activities, the ASEAN cultural innovation design program has 24 tasks which participants will be able to create media or innovations about ASEAN culture to disseminate knowledge about religious culture. In ASEAN, however, in the development of innovation that are some video clips have been developed from students. There is the development of 24 group tasks showing in mind map style, but they have not completed video clips as the innovation. It appears the reflection and thinking of the students who attended the workshop because of having the opportunity to learn together, do group activities, practice searching information from online media, present work via online media, to express opinions

through the process of ASEAN cross cultural learning which is an essential skill for learners in the 21st century as in [8] that study “The relationship between skills in the 21st century with digital technology skills”, by presenting the results of the study that are the necessary skills in the 21st century obtained from the synthesis of 25 articles in total of 7 main areas consisting of academic skills, information management, communication, collaborative learning, creative thinking, critical thinking and problem solving. Related context skills have been included for this study such as ethical awareness, cultural awareness, flexibility, self-directed learning, and lifelong learning. From the mentioned reasons, it shows that model of ASEAN cross cultural learning management can be developed from theory into practice and can be useful for teaching and learning management that is consistent with the development of learner skills in the 21st century.

CONCLUSION

The result of quality assessment, learning management model both qualitative and quantitative concluded that managing ASEAN cross cultural learning will result in a happy living place that requires the components of ASEAN cross cultural learning content such as patterns of self-practice, principles of living together, and respect for Buddhism which is used as an important part in the design of the learning process management for students to learn across ASEAN culture in accordance with the 5-step process: 1) open mind to receive a new culture, 2) ready to learn with the difference, 3) prepare mind to the situations, 4) understand the behavior of other students, and 5) adjust paradigm shift of culture. The model of activities is to promote cross cultural learning consisted of exchanging learning from their own experiences and cultural activity demonstration through collaborative learning. In summary, ASEAN cross cultural learning management, components of ASEAN cross cultural learning, ASEAN cross cultural learning process and activities for cross cultural learning can promote a happy living together in the society.

REFERENCES

- [1] P. Piboonsongkram, “Building the connection in ASEAN for Thai usefulness,” ASEAN Highlight, pp. 50-53, 2011.
- [2] The Office of Strategy and Evaluation, “Knowledge of ASEAN community,” Bangkok: National Office of Buddhism Publisher, 2013.
- [3] T. Khamanee, “Learning management by the learner used research as the learning process, Bangkok: Office of Research and Educational Development, 2007.
- [4] J.F. Hair, R.E. Anderson, R.L.Tatham, and W.C. Black, “Multivariate data analysis,” 5th edition, Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, 1998.
- [5] P. Intraprawat, “Teaching integration through research, content analysis, and writing process in English writing essay teaching in discussion,” in Teaching and instruction by the learner used research as the learning process, Bangkok: Khrurusapaladprao Publisher, pp. 263-290, 2005.
- [6] P. Junpeng, and A. Tungkasamit, “The continuing professional development of the assessment through research-based learning in Higher Education of Thailand,” Social and Behavioral Sciences, 143(2014), pp. 737 – 742.
- [7] T. Srikoon, and others, “Research Synthesis of Research-Based Learning for Education in Thailand,” Social and Behavioral Sciences, 116 (2014), pp. 913 – 917.
- [8] E.V. Laar, and others, “The relation between 21st century skills and digital skills: A systematic literature review,” Computers in Human Behavior, Vol.72, pp. 577-588, July 2017.

ภาคผนวก ค
ผลงานดัชนีพันธ์ที่พระเดชพระคุณเมตตา
เป็นประธานสอบ

รูปแบบการศึกษานวพุทธจิตวิทยาเพื่อการพัฒนาสมรรถนะ การบริหารของนักธุรกิจขาย

A Model of Buddhist Psychological Counseling for Development of Competency Management for Multi-Level Marketing Personnel

ดร.แมนเหมื่อน สิทธิศักดิ์

พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พุทธจิตวิทยา)

ดุสิตนิพนธ์ที่ พระเทพพรเมธี, รศ.ดร. เมตตาเป็นประธานสอบ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อสังเคราะห์หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาการให้คำปรึกษาในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารของนักธุรกิจขายตรง ๒) เพื่อวิเคราะห์สมรรถนะการบริหารของนักธุรกิจขายตรงด้านความรู้ ด้านทักษะและด้านคุณลักษณะ และ ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการศึกษานวพุทธจิตวิทยาการพัฒนาสมรรถนะการบริหารของนักธุรกิจขายตรง เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้การวัดเชิงคุณภาพในการพัฒนาเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ แบ่งเป็น ๒ ระยะ คือระยะที่ ๑ การพัฒนารูปแบบการศึกษานวพุทธจิตวิทยาเพื่อการพัฒนาสมรรถนะการบริหารของนักธุรกิจขายตรง ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ และระยะที่ ๒ การทดลองใช้รูปแบบการศึกษานวพุทธจิตวิทยาการพัฒนาสมรรถนะการบริหารของนักธุรกิจขายตรง ด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ระยะที่ ๑ คือผู้บริหารที่เป็นนักธุรกิจขายตรง ได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน ๒๓ คน และในระยะที่ ๒ คือ นักธุรกิจขายตรง ได้จากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน ๗๐ คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ ๓๕ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบสอบถาม และแผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการศึกษานวพุทธจิตวิทยาการพัฒนาสมรรถนะการบริหารของนักธุรกิจขายตรง วิเคราะห์

ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติแบบบรรยายและการทดสอบค่าที่ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

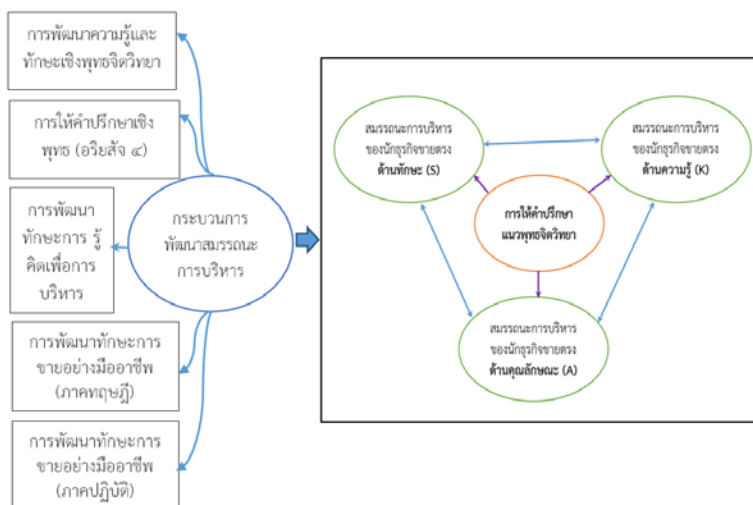
๑. ในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารของนักธุรกิจขายตรง เป็นการให้คำปรึกษาแนวพุทธจิตวิทยาที่มีการบูรณาการหลักธรรมหรือแนวทางวิถีพุทธมาประยุกต์ใช้ในการให้การปรึกษา ๔ ด้าน ประกอบด้วย (๑) วิธีการสร้างขวัญและกำลังใจลูกทีม (๒) วิธีการในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ (๓) วิธีการจัดการกับปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน และ (๔) วิธีการให้คำปรึกษาแก่ลูกทีมเมื่อประสบปัญหาในการทำงาน

๒. สมรรถนะการบริหารของนักธุรกิจขายตรงด้านความรู้ ประกอบด้วย (๑) แนวคิดในการบริหารจัดการศูนย์ (๒) ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการบริหารจัดการศูนย์ให้ประสบความสำเร็จ (๓) คุณสมบัติเฉพาะเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของบริษัท และ (๔) กลุ่มลูกค้าที่ใช้ผลิตภัณฑ์ของบริษัท ด้านทักษะ ประกอบด้วย (๑) เทคนิคหรือวิธีการสร้างแรงจูงใจลูกค้า (๒) วิธีการในการเข้าหากลุ่มลูกค้าเพื่อเปิดและปิดการขาย และ (๓) วิธีการกระตุ้นลูกทีมให้มีความกระตือรือร้นและเพิ่มยอดขาย และด้านคุณลักษณะ ประกอบด้วย (๑) จุดเด่นในการโน้มน้าวให้ลูกค้าสนใจสินค้า (๒) การจัดการกับลูกค้าที่แสดงทัศนคติไม่ดีต่อสินค้า และ (๓) บุคลิกภาพของผู้บริหารประจำศูนย์

๓. รูปแบบการปรึกษาแนวพุทธจิตวิทยาการพัฒนาสมรรถนะการบริหารของนักธุรกิจขายตรง มี ๓ องค์ประกอบหลักของการพัฒนาสมรรถนะการบริหาร คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ โดยมีการปรึกษาแนวพุทธจิตวิทยาบูรณาการร่วมกับกระบวนการในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารตามรูปแบบ ๕ กิจกรรม ได้แก่ (๑) การพัฒนาความรู้และทักษะเชิงพุทธจิตวิทยา (๒) การให้คำปรึกษาเชิงพุทธ (อริยสัจ ๔) (๓) การพัฒนาทักษะการรู้คิดเพื่อการบริหาร (๔) การพัฒนาทักษะการขายอย่างมีอาชีพ (ภาคทฤษฎี) และ

(๕) การพัฒนาทักษะการขายอย่างมืออาชีพ (ภาคปฏิบัติ) และผลการทดลองใช้รูปแบบพบว่า (๑) สมรรถนะการบริหารของนักธุรกิจขายตรงหลังเข้าร่วมกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.90$) และเมื่อพิจารณาภาพรวมรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุดคือ สมรรถนะการบริหารด้านคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.94$) (๒) นักธุรกิจขายตรงที่ได้ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบการศึกษาแนวพุทธจิตวิทยามีสมรรถนะการบริหารธุรกิจขายตรงหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และ (๓) นักธุรกิจขายตรงกลุ่มทดลองที่ได้ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบการศึกษาแนวพุทธจิตวิทยามีสมรรถนะการบริหารธุรกิจขายตรงสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

โมเดลองค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ ๓ รูปแบบการศึกษาแนวพุทธจิตวิทยาเพื่อพัฒนาสมรรถนะการบริหารของนักธุรกิจขายตรง

รูปแบบสมการโครงสร้างการดูแลผู้สูงอายุโดยครอบครัว ตามหลักพุทธจิตวิทยา

A Structural Equation Model of Elderly Care in Family Following Buddhist Psychology

ดร.พวงขมนาถ จริยะจินดา

พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พุทธจิตวิทยา)

ดุษฎีนิพนธ์ที่ พระเทพปวรเมธี, รศ.ดร. เมตตาเป็นประธานสอบ

ดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุโดยครอบครัวตามหลักพุทธจิตวิทยา ๒) เพื่อพัฒนารูปแบบสมการโครงสร้างการดูแลผู้สูงอายุโดยครอบครัวตามหลักพุทธจิตวิทยา ๓) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบสมการโครงสร้างการดูแลผู้สูงอายุโดยครอบครัวตามหลักพุทธจิตวิทยากับข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิจัยนี้เป็น การวิจัยแบบผสมวิธีโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อขยายผลวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การศึกษา เอกสารและการศึกษาภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้สูงอายุ ผู้ดูแลโดยครอบครัว เครือข่าย และผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและพุทธศาสนา รวมทั้งสิ้น ๒๐ รูป/คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง แล้วนำผลจากวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพไปตรวจสอบ ยืนยันด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๒๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แนวคำถามในการ สัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการ วิเคราะห์เนื้อหาและการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย วิเคราะห์ข้อมูลเชิง ปริมาณแบบสถิติบรรยายและวิเคราะห์สหสัมพันธ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมด้วยโปรแกรม LISREL ผลการวิจัยมีดังนี้

๑. รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุโดยครอบครัวตามหลักพุทธรจิตวิทยา จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มี ๖ ขั้นตอน คือ (๑) การเผชิญปัญหา (๒) ประเมินความต้องการของผู้สูงอายุ (๓) สร้างความร่วมมือกับเครือข่าย (๔) การดูแลผู้สูงอายุตามหลักภาวนา ๔ (๕) การพัฒนาตนเองของผู้ดูแล (๖) การประเมินตนเองของผู้ดูแล เมื่อนำผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากวิธีการเชิงคุณภาพมาบูรณาการด้วย พบว่า แนวทางการดูแลผู้สูงอายุโดยครอบครัวตามหลักพุทธรจิตวิทยาประกอบด้วย ขั้นตอนการปฏิบัติ ๖ ขั้นตอน ต่อเนื่องกันเป็นวงจร ได้แก่ การเผชิญปัญหา - ค้นหาความต้องการ - ประสานเครือข่าย - ดูแลตามหลักภาวนา ๔ - มีการพัฒนาตน - ประเมินผลตนเอง

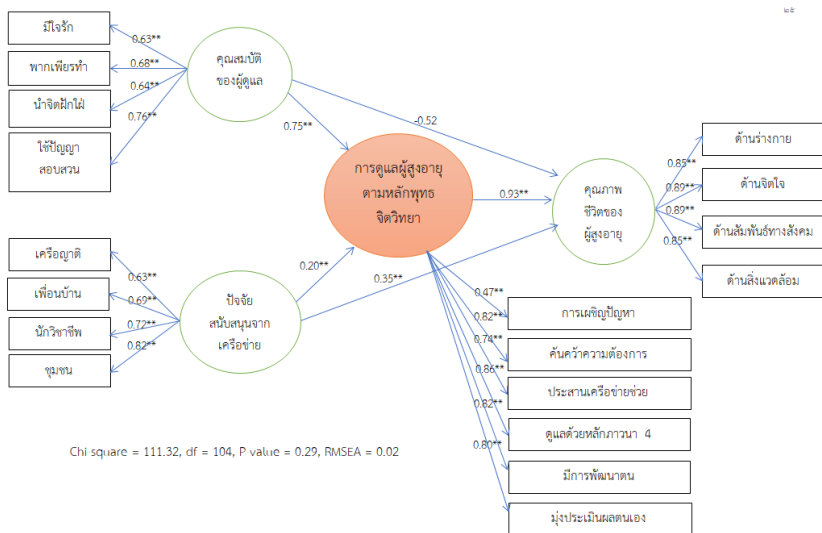
๒. กรอบสมการโครงสร้างการดูแลผู้สูงอายุโดยครอบครัวตามหลักพุทธรจิตวิทยาที่มีตัวแปรส่งผ่าน สรุปได้เป็นโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ซึ่งแสดงอิทธิพลขององค์ประกอบคุณสมบัติของผู้ดูแลและองค์ประกอบปัจจัยสนับสนุนจากเครือข่าย ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ที่มีตัวแปรการดูแลผู้สูงอายุโดยครอบครัวตามหลักพุทธรจิตวิทยาเป็นตัวแปรส่งผ่าน ตัวแปรในโมเดลที่พัฒนาขึ้นนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรแฝง ๔ ตัวแปร แบ่งเป็นตัวแปรภายในแฝง ๒ ตัวแปร ตัวแปรภายนอกแฝง ๒ ตัวแปร และตัวแปรสังเกตได้ ๑๘ ตัวแปร

๓. โมเดลรูปแบบสมการโครงสร้างการดูแลผู้สูงอายุโดยครอบครัวตามหลักพุทธรจิตวิทยา พบว่า มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลที่พัฒนาขึ้น สรุปได้ว่า ค่าไค-สแควร์ = 111.32, df = 104, p = .29, GFI = .95, AGFI = .940, RMSEA = .02 องค์ประกอบคุณสมบัติของผู้ดูแลและปัจจัยสนับสนุนจากเครือข่าย สามารถอธิบายความแปรปรวนการดูแลผู้สูงอายุตามหลักพุทธรจิตวิทยา ได้ร้อยละ ๘๒.๐๐ และองค์ประกอบคุณสมบัติของผู้ดูแล ปัจจัยสนับสนุนจากเครือข่าย และการดูแลผู้สูงอายุตามหลักพุทธรจิตวิทยา สามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ

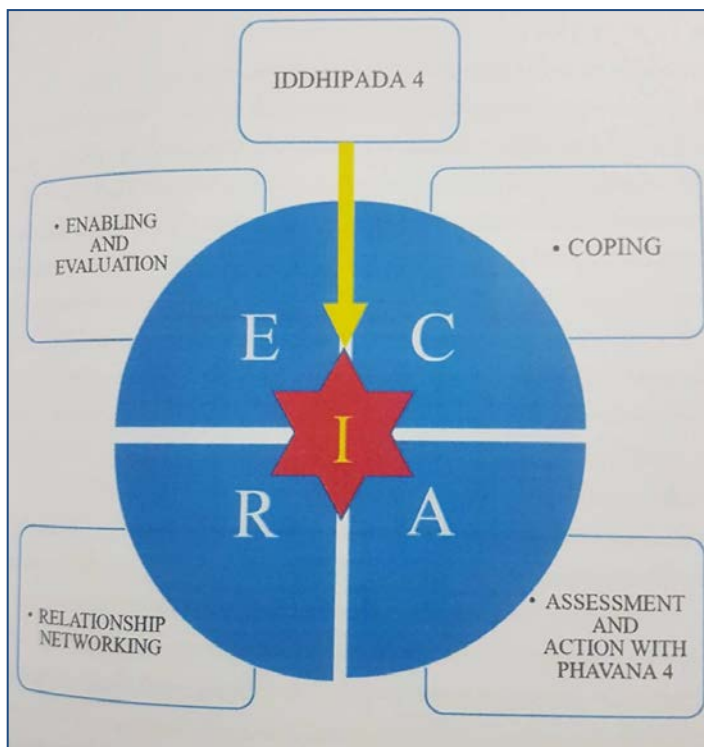

๖๒.๐๐ โดยสรุป ผู้สูงอายุจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้เป็นผลจากคุณลักษณะของผู้ดูแลที่มีหลักอิทธิบาท ๔ โดยส่งผ่านการดูแลผู้สูงอายุตามหลักพุทธจิตวิทยา

โมเดลองค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ ๔ รูปแบบสมการโครงสร้างการดูแลผู้สูงอายุโดยครอบครัวตามหลักพุทธจิตวิทยา

ภาพที่ ๕ การดูแลผู้สูงอายุโดยครอบครัวตามหลักพุทธจิตวิทยา
I – CARE Model

พุทธจิตวิทยาสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจในญาติผู้ดูแล ผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง

Buddhist Psychology for Building Resilience Quotient in Family Caregivers of Patients with Non-Communicable Diseases

จำสืบทำรวจ หญิง ดร.กนกวรรณ ขวัญอ่อน

พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พุทธจิตวิทยา)

ดุษฎีนิพนธ์ที่ พระเทพพรหมเมธี, รศ.ดร. เมตตาเป็นประธานสอบ

ดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอโปรแกรมพุทธจิตวิทยา การสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจในญาติผู้ดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง โดยมีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วิธีการสร้างความเข้มแข็ง ทางด้านจิตใจตามหลักพุทธจิตวิทยา ๒) เพื่อพัฒนาระบบการสร้าง ความเข้มแข็งทางด้านจิตใจในญาติผู้ดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง และ ๓) เพื่อนำเสนอโปรแกรม พุทธจิตวิทยาการสร้างความเข้มแข็งทางด้าน จิตใจในญาติผู้ดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบ ผสมวิธีโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อขยายผลวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การศึกษาเอกสารและ การศึกษาภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ญาติผู้ดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง รวมทั้งสิ้น ๑๐ รูป/คน ได้จากการ เลือกแบบเจาะจง แล้วนำผลจากวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพไปตรวจสอบยืนยัน ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้การวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐ คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ ๒๐ คนด้วย กระบวนการสุ่ม กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมพุทธจิตวิทยาการสร้างความ เข้มแข็งทางด้านจิตใจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แนวคำถาม ในการสัมภาษณ์ โปรแกรมพุทธจิตวิทยาสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและ

การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติแบบบรรยายและการทดสอบค่าที่ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยมีดังนี้

๑. การสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจตามหลักพุทธจิตวิทยา เกิดขึ้นจากองค์ประกอบของความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ คือ ๑) แหล่งสนับสนุนภายนอกที่ส่งเสริมให้มีความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ ๒) ความเข้มแข็งภายในของแต่ละบุคคล ๓) ทักษะด้านการจัดการปัญหา และสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ๔) การสื่อสารระหว่างบุคคล ๕) การวางแผน ๖) การลงมือทำ บุรณาการเข้ากับหลักสัมมาทิฐิ สัมมาวาจา และ สัมมาสติ ตามพุทธวิธี

๒. กระบวนการสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจในญาติผู้ดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ประกอบด้วย กระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตนเอง ๘ ขั้นตอน คือ ๑) รู้จักตัวเราเข้าใจเขา ๒) ฝ่าประเพณีตน ๓) ค้นหาสภาวะ ๔) ทะยานสู่หนทาง ๕) ขวนขวายทางเลือก ๖) ขยายแผนชีวิต ๗) พิตลงมือทำ และ ๘) วัด skill พร้อมติดตาม แบ่งออกเป็น ๑๓ กิจกรรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งเป็นการบูรณาการตามหลักพุทธจิตวิทยา 6-I 3-R (I have, I am, I can, I message, I plan, I do, Right Understanding, Right Effort, Right Mindfulness) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากกระบวนการที่ตนเองผ่านพ้นสถานการณ์นั้น

๓. การประเมินผลการทดลองใช้โปรแกรมพุทธจิตวิทยาการสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจในญาติผู้ดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง พบว่า ๑) คะแนนเฉลี่ยความเข้มแข็งทางด้านจิตใจในญาติผู้ดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๒) คะแนนเฉลี่ยความเข้มแข็งทางด้านจิตใจในญาติผู้ดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง หลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และ ๓) คะแนนเฉลี่ยความเข้มแข็งทางด้านจิตใจในญาติผู้ดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ในกลุ่มทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามไม่แตกต่างกัน แสดงว่า มีความคงทนของ

ภาพที่ ๗ โปรแกรมพุทธจิตวิทยาสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจตามกระบวนการ ๘ ขั้นที่บูรณาการหลักพุทธจิตวิทยา 6-I 3-R

กระบวนการตื่นรู้เพื่อพัฒนาจิตตนตามแนวพุทธจิตวิทยา A Buddhist Psychology – Based Awakening Process for Self – Development of Mind

ดร.กุล โพธิ์ทอง

พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พุทธจิตวิทยา)

ดุษฎีนิพนธ์ที่ พระเทพปวรเมธี, รศ.ดร. เมตตาเป็นประธานสอบ

ดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมและทฤษฎีจิตวิทยาเพื่อสังเคราะห์กระบวนการตื่นรู้ ๒) เพื่อวิเคราะห์จิตตนและสังเคราะห์กระบวนการตื่นรู้ตามแนวพุทธจิตวิทยา และ ๓) เพื่อนำเสนอกระบวนการตื่นรู้เพื่อพัฒนาจิตตนตามแนวพุทธจิตวิทยา วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยศึกษาตนเอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบบันทึกและสังเกตอารมณ์ตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. กระบวนการตื่นรู้เพื่อพัฒนาจิตตนตามแนวพุทธจิตวิทยา ประกอบด้วยหลักธรรม ๑) ศรัทธา ๒) กัลยามิตรธรรม ๓) โยนิโสมนสิการ ๓ วิธี ได้แก่ วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย และวิธีคิดแบบอริยสัจหรือคิดแบบแก้ปัญหาและจิตวิทยาร่วมสมัย คือ กระบวนการสะท้อนคิด

๒. ผลการวิเคราะห์ตนเองและวิเคราะห์หลักธรรม ประกอบด้วย ๓ กรณี คือ กรณีที่ ๑ ในขณะที่ดำรงชีวิตประจำวัน ไม่ได้ใช้สติตลอดเวลา จนเมื่อความทุกข์เกิดขึ้น ส่งผลให้มีสติที่อยากจะกำจัดทุกข์นั้น ตามลำดับ คือ ๑) รู้จักและเข้าใจความทุกข์ ๒) หาสาเหตุที่แท้จริงของทุกข์เพื่อกำจัดสาเหตุนั้น ๓) รู้ว่ากำลังจะทำอะไร ๔) เตรียมแก้ไขสิ่งที่คลุมเครือ ๕) เรียนรู้จากสิ่งที่ทำมา ๖) เปลี่ยนความเข้าใจในสิ่งที่เคยทำ ๗) วางเป้าหมาย ๘) วางแผนการปฏิบัติ ๙) ทดลองทำตามที่สะท้อนคิด

เมื่อทำไม่สำเร็จก็จะกลับไปทุกข์อีก แต่เมื่อปฏิบัติสำเร็จก็แสดงว่าเกิดปัญญานำไปสู่การตื่นรู้ กรณีที่ ๒ เมื่อเริ่มเข้าสู่การปฏิบัติธรรม เกิดทุกข์ ๒ แบบ คือ ๑) ทุกข์จากการดำเนินชีวิตในกรณีที่ ๑ และ ๒) ทุกข์ที่ไม่สามารถนำการปฏิบัติธรรมมาแก้ปัญหาและดับทุกข์ได้ จึงกลับสู่วงจรทุกข์ในกรณีที่ ๑ อีกครั้ง กรณีที่ ๓ เมื่อเข้าสู่การปฏิบัติธรรมแบบเข้มข้นร่วมกับได้กัลยาณมิตรที่ดีคือ พระอาจารย์ผู้สอนกรรมฐาน ได้สอบอารมณ์และสอนธรรมะ ตลอดจนหนังสือและเสียงธรรมะ เมื่อนำมาพิจารณาจะทำให้เกิดปัญญาและเข้าสู่การตื่นรู้โดยไม่ผ่านการมีความทุกข์ ใน ๑ วันเมื่อพัฒนาตนให้อยู่ในกรณีที่ ๓ มากขึ้น กรณีที่ ๑ และ ๒ จะลดลงโดยอัตโนมัติ

๓. กระบวนการตื่นรู้เพื่อพัฒนาจิตตนตามแนวพุทธจิตวิทยา ประกอบด้วย ๑) ความศรัทธาในคำสอนของพระพุทธองค์ ความศรัทธาในกัลยาณมิตร และความศรัทธาในตนเอง ๒) ปฏิบัติสติปัฏฐาน ๔ ร่วมกับการรักษา กาย วาจา ใจ และ ๓) ฝึกพิจารณาและปฏิบัติตามวิธีคิดแบบไตรลักษณ์ วิธีคิดแบบปัจจัยสัมพันธ์และวิธีคิดแบบอริยสัจที่บูรณาการร่วมกับการสะท้อนคิด

รูปแบบการพัฒนาชุดฝึกอบอรมการควบคุมตนเองตามหลักพุทธ จิตวิทยาของพยาบาลวิชาชีพ

Development of A Self-control Model following Buddhist Psychology of Nurses

ดร.ดวงทิพย์ ก่อกิจงาม

พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พุทธจิตวิทยา)

ดุษฎีนิพนธ์ที่ พระเทพพรเมธี, รศ.ดร. เมตตาเป็นประธานสอบ

ดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษารูปแบบการควบคุมตนเองของพยาบาลวิชาชีพ ๒) เพื่อสร้างชุดฝึกอบอรมการควบคุมตนเองตามหลักพุทธจิตวิทยาของพยาบาลวิชาชีพ และ ๓) เพื่อนำเสนอชุดฝึกอบอรมการควบคุมตนเองตามหลักพุทธจิตวิทยาของพยาบาลวิชาชีพเป็นการวิจัยแบบผสมวิธีด้วยการวัดเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนาเครื่องมือเชิงปริมาณ ประชากร คือ พยาบาลวิชาชีพในจังหวัดลพบุรี ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ พยาบาลวิชาชีพ จำนวน ๑๗ คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การวิจัยเชิงทดลองกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power ได้กลุ่มตัวอย่าง ๒๔ คน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มควบคุม ๑๒ คน และกลุ่มทดลอง ๑๒ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ๑) แบบประเมินการควบคุมตนเองตามหลักพุทธจิตวิทยาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ๐.๘๐ และ ๒) ชุดกิจกรรมการควบคุมตนเองตามหลักพุทธจิตวิทยา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติ Wilcoxon Matched pairs เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลก่อนทดลอง หลังทดลองและระยะติดตาม ๑ เดือนในกลุ่มเดียวกันและใช้สถิติ Mann-Whitney U test เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ผลการวิจัยมีดังนี้

๑. แนวคิดและองค์ประกอบของการควบคุมตนเองของ พยาบาลวิชาชีพ เป็นการปรับองค์ประกอบภายในตนเองเพื่อควบคุม พฤติกรรมการแสดงออกของตนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ ส่วนรูปแบบที่พยาบาลวิชาชีพใช้ในการควบคุมตนเองนั้นพบว่า มีการ ควบคุมตนเองโดยการปรับตัวใน ๒ แนวทางคือ การควบคุมการตอบสนอง ด้านหน้าที่ และการควบคุมการตอบสนองด้านอารมณ์ โดยมีการ ประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนา คือ หลักสติ สัมปชัญญะ และ ขันติ โสรจจะ มาส่งเสริมให้เกิดการควบคุมตนเองที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม ในการทำงานและการใช้ชีวิต

๒. ชุดฝึกอบรมการควบคุมตนเองตามหลักพุทธจิตวิทยาของ พยาบาลวิชาชีพ มี ๑๒ กิจกรรม ประกอบด้วย ๑) รู้จักทักทาย ๒) รู้จัก เข้าใจตนเอง ๓) รู้จักการควบคุมตนเอง ๔) ผ่อนพักตระหนักรู้ (คลาย เครียด) ๕) จิตสงบมั่นคง ๖) สติ สัมปชัญญะ ๗) การฟังอย่างลึกซึ้ง (นุ่มสู่ ใจอย่างใคร่ครวญ) ๘) สนทนากัลยาณมิตร ๙) คิดอย่างสร้างสรรค์ ๑๐) คุณค่าในงานพยาบาล ๑๑) ดูแลอย่างองค์รวม ด้วยจิตที่มุ่งมั่น และ ๑๒) สัญญาใจ

๓. ผลการทดสอบการใช้ชุดรูปแบบการควบคุมตนเองของ พยาบาลวิชาชีพ พบว่า พยาบาลกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการควบคุม ตนเองตามหลักพุทธจิตวิทยาหลังการเข้าร่วมกิจกรรมและระยะติดตามสูง กว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และเมื่อ เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมี คะแนนเฉลี่ยการควบคุมตนเองตามหลักพุทธจิตวิทยาหลังการเข้าร่วม กิจกรรมและระยะติดตามสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕

รูปแบบพุทธจิตวิทยาเพื่อสร้างเสริมสุขภาวะทางปัญญา ของจิตอาสาในกลุ่มผู้ปฏิบัติธรรม

A Model of Buddhist Psychology for Enhancing Intellectual Health of Volunteer in Meditation Practitioners

นางสาวปมณต์ณัฐ จงวัฒนานุกุลกิจ

นิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาพุทธจิตวิทยา

ดุษฎีนิพนธ์ที่ พระเทพพรเมธี, รศ.ดร. เมตตาเป็นประธานสอบโครงร่าง

ดุษฎีนิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษากระบวนการพุทธจิตวิทยาเพื่อสร้างเสริมสุขภาวะทางปัญญาจากจิตอาสาที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดี ๒) เพื่อสังเคราะห์และสร้างรูปแบบพุทธจิตวิทยาเพื่อสร้างเสริมสุขภาวะทางปัญญาของจิตอาสาในกลุ่มผู้ปฏิบัติธรรม และ ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธจิตวิทยาเพื่อสร้างเสริมสุขภาวะทางปัญญาของจิตอาสาในกลุ่มผู้ปฏิบัติธรรม ใช้การวิจัยอนาคตแบบเดลฟายและชาติพันธุ์วรรณนา (Ethnographic Delphi Future Research: EDFR) แบ่งเป็น ๖ ขั้นตอน ๑) กำหนดและเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๙ ท่าน ๒) สัมภาษณ์ (EDFR รอบที่ ๑) ๓) วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ๔) สร้างแบบสอบถาม ๕) ส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ (EDFR รอบที่ ๒) และ ๖) เขียนอนาคตภาพ

ผลการวิจัยเบื้องต้นพบว่า ๑) จิตอาสา จะมีอุดมการณ์อย่างหนึ่ง คือ มีศรัทธา ศรัทธาในคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีวิริยะ ความเพียรในการกระทำกิจส่วนตน คือ เจริญภาวนา สวดมนต์ภาวนา เจริญความเพียรเจริญสติ เจริญเมตตา มีกรุณาเกื้อกูล ซึ่งกันและกัน มุทิตา รู้จักยกย่องความดีของหมู่คณะ ที่ไม่ถูกใจเรารู้จักปล่อยวาง คือ อุเบกขา อยู่กันแบบสังคมที่ร่มเย็นเป็นสุข โดยใช้หลัก พรหมวิหาร ๔ อยู่ร่วมกัน ๒) จิตอาสา มีความภาคภูมิใจ มีจิตอาสาที่มองเห็นว่า คนเราที่มาทำงาน

เป็นจิตอาสาด้วยใจ กว่าจะมาเป็นจิตอาสาได้เราได้ผ่านการฝึกจิตฝึกใจฝึก
 ตนของเราให้ได้พัฒนาขึ้นมา พอพัฒนาขึ้นมาก็ทำให้เรารู้ว่าการพัฒนาดน
 ของเรานี้ มีความสุขแบบนี้ พอมีความสุขแบบนี้แล้ว สิ่งที่เรามีนี้ เราจึงให้
 ผู้อื่นได้แบบไม่มีเงื่อนไข มันก็มีความสุขที่ได้เป็นจิตอาสาและมีความสุขกับ
 การได้เป็นผู้ให้ และ ๓) รูปแบบพุทธจิตวิทยาเพื่อสร้างเสริมสุขภาวะทาง
 ปัญญาของจิตอาสาในกลุ่มผู้ปฏิบัติธรรม มีองค์ประกอบสำคัญ ๕ ด้านคือ
 ๑) สุขภาวะทางปัญญาของจิตอาสา ๒) หลักธรรมที่ช่วยเสริมสร้างสุขภาวะ
 ทางปัญญา ๓) พฤติกรรมของจิตอาสาที่มีสุขภาวะทางปัญญา ๔) ปัจจัยที่
 ส่งผลให้เกิดสุขภาวะทางปัญญา และ ๕) สุขภาวะทางปัญญากับการพัฒนา
 ตนของจิตอาสา

การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสุขในความรัก
ตามหลักพุทธจิตวิทยา
Development of Causal Model for Love-Based Happiness
in Buddhist Psychology

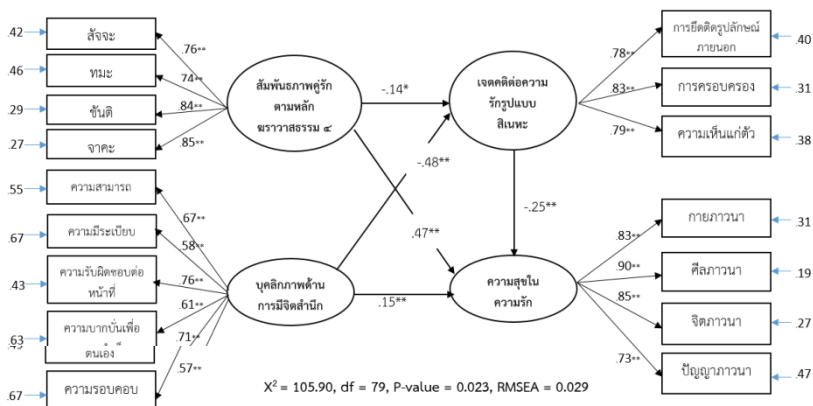
ดร.รัตนันท์ วิโรจน์ฤทธิ์

ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์
ดุษฎีนิพนธ์ที่ พระเทพพรหมเมธี, รศ.ดร. เมตตาเป็นประธานสอบ

ดุษฎีนิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย ๑) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีทางพุทธจิตวิทยาและจิตวิทยาร่วมสมัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขในความรัก ๒) เพื่อพัฒนารอบแนวคิดในการสร้างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสุขในความรักตามหลักพุทธจิตวิทยา ๓) เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสุขในความรักตามหลักพุทธจิตวิทยา ได้พัฒนารอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

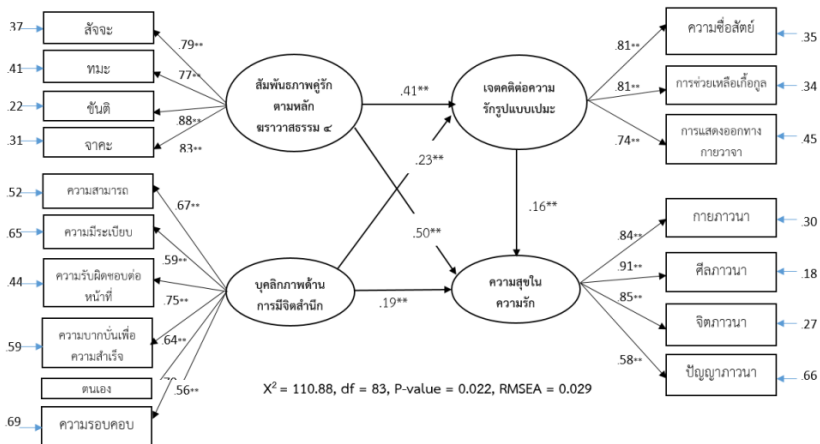
ผลการวิจัยพบว่า ๑) ผลการวิเคราะห์เชิงเอกสาร พบตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสุขในความรัก ทั้งตัวแปรทางพุทธจิตวิทยาและตัวแปรทางจิตวิทยาร่วมสมัย ประกอบด้วย ก) หลักฆราวาสธรรม ๔ ข) บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ค) รูปแบบความรัก ง) ความสุขในความรัก ๒) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้กรอบแนวคิดในการวิจัยสำหรับโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสุขในความรักตามหลักพุทธจิตวิทยา ๓ โมเดล แต่ละโมเดล ประกอบด้วยตัวแปรแฝงภายนอก ๒ ตัวแปร ได้แก่ สัมพันธภาพคู่รักตามหลักฆราวาสธรรม ๔ และ บุคลิกภาพด้านการมีจิตสำนึก ตัวแปรแฝงภายใน ๒ ตัวแปร ได้แก่ เจตคติต่อความรัก และความสุขในความรัก โดยมีตัวแปรเจตคติต่อความรัก ได้แก่ สีเนหะ เปมะ และเมตตา เป็นตัวแปรส่งผ่านในแต่ละโมเดล ๓) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้ง ๓ โมเดล ดังนี้

๑) โมเดลที่มีเจตคติต่อความรักรูปแบบสเนหะเป็นตัวแปรส่งผ่าน มีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ ๑๐๕.๙๐ องศาอิสระ (df) เท่ากับ ๗๙ ความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ .๐๒๓ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .๙๗๐ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .๙๔๐ ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR) เท่ากับ .๐๓๔ และค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ .๐๒๙ อธิบายความแปรปรวนของความสุขในความรัก ได้ร้อยละ ๕๕.๐๐ อิทธิพลทางตรงจากสัมพันธภาพคู่รักตามหลักขรวาสธรรม ๔ บุคลิกภาพด้านการมีจิตสำนึกและเจตคติต่อความรักรูปแบบสเนหะ ที่ส่งผลต่อความสุขในความรัก มีค่าอิทธิพลเท่ากับ .๔๗๐, .๑๕๐ และ -.๒๕๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ตามลำดับ และอิทธิพลทางอ้อมจากบุคลิกภาพด้านการมีจิตสำนึก ผ่านตัวแปรเจตคติต่อความรักรูปแบบสเนหะ ที่ส่งผลต่อความสุขในความรัก มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .๑๒๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

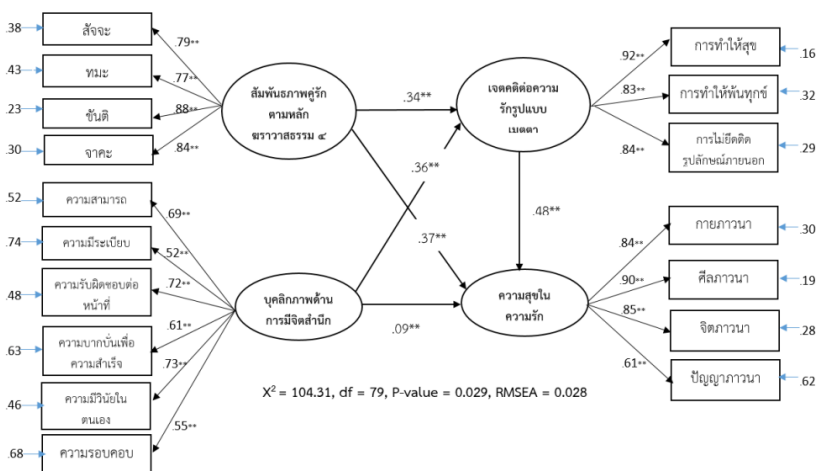
ภาพที่ ๘ โมเดลความรักรูปแบบสเนหะ

๒) โมเดลที่มีเจตคติต่อความรักรูปแบบเปมะเป็นตัวแปรส่งผ่าน มีค่า ไค-สแควร์ เท่ากับ ๑๑๐.๘๘ องศาอิสระ (df) เท่ากับ ๘๓ ความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ .๐๒๒ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .๙๗๐ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .๙๔๐ ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR) เท่ากับ .๐๓๗ และค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ .๐๒๙ อธิบายความแปรปรวนของความสุขในความรัก ได้ร้อยละ ๕๕.๐๐ อิทธิพลทางตรงจากสัมพันธภาพคู่รักตามหลักขรวาสธรรม ๔ บุคลิกภาพด้านการมีจิตสำนึกและเจตคติต่อความรักรูปแบบสินะที่ส่งผลต่อความสุขในความรัก มีค่าอิทธิพลเท่ากับ .๕๐๐, .๑๙๐ และ .๑๖๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ตามลำดับ และอิทธิพลทางอ้อมจากสัมพันธภาพของคู่รักตามหลักขรวาสธรรม ๔ และบุคลิกภาพด้านการมีจิตสำนึกผ่านตัวแปรเจตคติต่อความรักรูปแบบเปมะที่ส่งผลต่อความสุขในความรักมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .๐๗๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และขนาดอิทธิพลเท่ากับ .๐๔๐ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ตามลำดับ

ภาพที่ ๙ โมเดลความรักรูปแบบเปมะ

๓) โมเดลที่มีเจตคติต่อความรักรูปแบบเมตตาเป็นตัวแปรส่งผ่าน มีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ ๑๐๔.๓๑ องศาอิสระ (df) เท่ากับ ๗๙ ความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ .๐๒๙ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .๙๗๐ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .๙๔๐ ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR) เท่ากับ .๐๓๘ และค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ .๐๒๘ อธิบายความแปรปรวนของความสุขในความรัก ได้ร้อยละ ๕๔.๐๐ อิทธิพลทางตรงจากสัมพันธภาพคู่รักตามหลักขรวาสธรรม ๔ บุคลิกภาพด้านการมีจิตสำนึกและเจตคติต่อความรักรูปแบบเมตตา ที่ส่งผลต่อความสุขในความรัก มีค่าอิทธิพลเท่ากับ .๓๗๐, .๑๗๐ และ .๔๘๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ตามลำดับ และอิทธิพลทางอ้อมจากสัมพันธภาพคู่รักตามหลักขรวาสธรรม ๔ และบุคลิกภาพด้านการมีจิตสำนึก ผ่านตัวแปรเจตคติต่อความรักรูปแบบเมตตาที่ส่งผลต่อความสุขในความรัก มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .๑๗๐ และ .๒๖๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ตามลำดับ

ภาพที่ ๑๐ โมเดลความรักรูปแบบเมตตา

อิทธิพลของกระบวนการเร้าตามแนวพุทธจิตวิทยาต่ออิสระ แห่งตนเพื่อการตื่นรู้ของนักธุรกิจ

Effects of Theta Process in Buddhist Psychology towards Autonomy to the Awakening of the Businessman

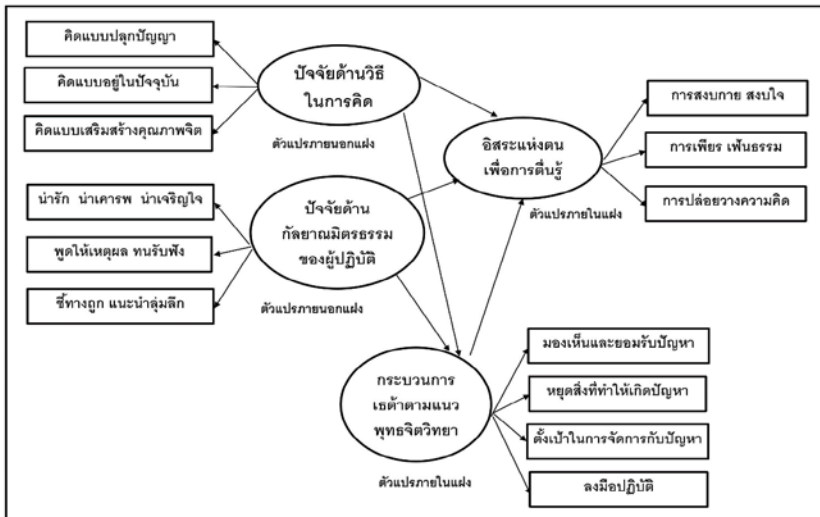
ดร.วดี วิประกษิต

พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พุทธจิตวิทยา)

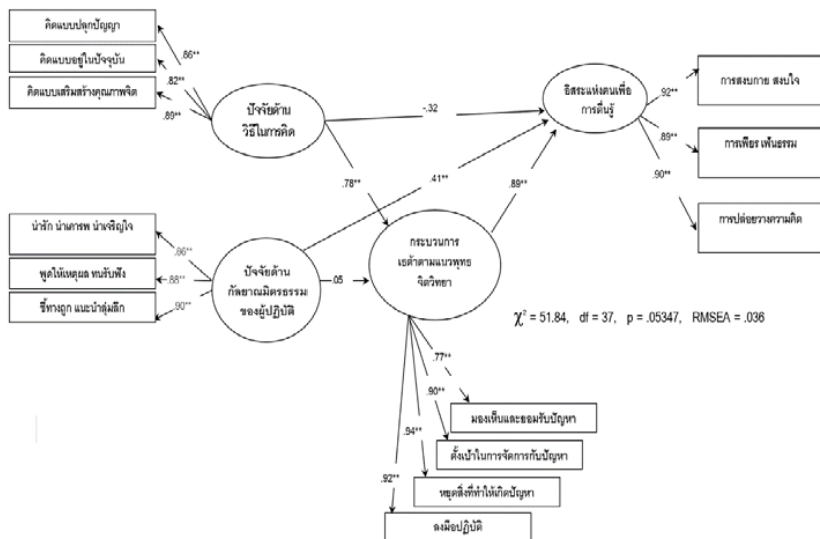
ดุษฎีนิพนธ์ที่ พระเทพปวรเมธี, รศ.ดร. เมตตาเป็นประธานสอบ

ดุษฎีนิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการเร้าตามแนวพุทธจิตวิทยาและอิสระแห่งตนเพื่อการตื่นรู้ ๒) เพื่อศึกษาอิทธิพลของกระบวนการเร้าตามแนวพุทธจิตวิทยาต่ออิสระแห่งตนเพื่อการตื่นรู้ของนักธุรกิจที่ปฏิบัติธรรม และ ๓) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลเชิงสาเหตุของอิสระแห่งตนเพื่อการตื่นรู้ของนักธุรกิจ ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ด้วยวิธีการเชิงปริมาณเพื่อขยายผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quantitative Method to Extend Qualitative Results) ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเร้าตามแนวพุทธจิตวิทยามี ๔ ขั้นตอน คือ ๑) การมองเห็นและการยอมรับปัญหา ๒) การหยุดสิ่งที่ทำให้เกิดปัญหา ๓) ตั้งเป้าหมายในการจัดการกับปัญหา และ ๔) การลงมือปฏิบัติเพื่อจัดการกับปัญหา โดยมีปัจจัยที่เอื้อต่อการสนับสนุนกระบวนการเร้า ๒ ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านวิธีการคิด และปัจจัยด้านกลายณมิติของผู้ปฏิบัติธรรม ผลการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่แสดงอิทธิพลของกระบวนการเร้าตามแนวพุทธจิตวิทยาต่ออิสระแห่งตนเพื่อการตื่นรู้ของนักธุรกิจ มีตัวแปรที่สังเกตได้ รวมทั้งหมด ๑๓ ตัวแปร ซึ่งปรากฏเป็นตัวแปรภายในแฝง ๒ ตัวแปรและตัวแปรภายนอกแฝง ๒ ตัวแปร ผลการทดสอบความตรงของโมเดลเชิงสาเหตุของอิสระแห่งตนเพื่อการตื่นรู้พบว่าโมเดลมีความ

สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าไค-สแควร์ = 51.84; $df = 37$; $p = .053$; $GFI = .970$ และ $AGFI = .940$. กระบวนการเฝ้าตามแนวพุทธจิตวิทยาสามารถอธิบายความแปรปรวนของอิสระแห่งตนเพื่อการตื่นรู้ของนักธุรกิจได้ร้อยละ ๙๑.๐๐ และกระบวนการเฝ้าทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านที่ทำให้ปัจจัยด้านวิถีในการคิดนำไปสู่ตัวแปรอิสระแห่งตนเพื่อการตื่นรู้

ภาพที่ ๑๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ ๑๒ โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่แสดงอิทธิพลของกระบวนการเจตาคมนวพุทธจิตวิทยาต่ออิสระแห่งตนเพื่อการตื่นรู้ของนักธุรกิจ

คณะผู้เขียน

คณะผู้เขียน

ประวัติผู้เขียนหลัก

ดร.ลำพอง กลมกุล สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการ
สอนมัธยมศึกษา วิชาเอกคณิตศาสตร์-ฟิสิกส์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อ
ปีการศึกษา ๒๕๔๔ และในขณะกำลังศึกษาระดับปริญญาตรีได้รับทุน
กาญจนาภิเษก (Golden Jubilee Scholarship) ไปศึกษา ณ มหาวิทยาลัย
Guelph ประเทศแคนาดา เป็นเวลา ๒ ปี สำเร็จการศึกษาลัทธิสูตร
ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยา
การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา
๒๕๔๘ และสำเร็จการศึกษาลัทธิสูตรครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิธีวิทยา
การวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา ๒๕๕๔ เคยได้รับรางวัลสภาวิจัย
แห่งชาติ รางวัลวิทยานิพนธ์ระดับดีประจำปี ๒๕๕๖ (สาขาการศึกษา) จาก
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และรางวัล Graduate Scholar
Award จากการเข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการระดับ
นานาชาติครั้งที่ ๑๙ ณ มหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ นักวิจัยทุน
วิจัยมุ่งเป้าปี ๒๕๕๘ และปี ๒๕๖๐ สาขาการศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ปัจจุบันเป็นนักวิจัยประจำศูนย์อาเซียน
ศึกษา ตำแหน่งบริหารเป็นผู้อำนวยการส่วนวิจัย สารสนเทศและบริการ
วิชาการ ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ประสบการณ์ในการเข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัยและวิชาการในเวทีระดับ
นานาชาติ จำนวน ๒๕ แห่ง และบทความวิจัยและวิชาการมากกว่า ๒๐
บทความ รวมทั้งเป็นประธานหลักสูตร “การพัฒนาเจตคติและจิตวิญญาณ
ความเป็นครูในวิถีพุทธ” ของหน่วยพัฒนาครูศูนย์อาเซียนศึกษา
(ผลงานวิจัยใช้ประโยชน์) ติดต่อ E-mail : research.mcu@gmail.com

ประวัติผู้เขียนร่วม

พระมหาประสิทธิ์ ญาณูปทีโป, ดร. สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำแหน่ง พระวิทยากรกลุ่มเพื่อชีวิตดีงาม สำนักงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความมั่นคงแห่งสถาบันชาติ พระศาสนา พระมหากษัตริย์ เจ้าของผลงานเขียนพอกเก็ตบุ๊ก เรื่อง อย่าคว่ำดวงดาวด้วยสายตา วิชาความสุข อย่าปล่อยให้ทุกข์มาบุกใจ วิชาวิทยากร อยากเป็นยอดคนต้องเก่งตนเก่งคนเก่งงาน ทุกข์เกิดจากใจ ก็ดับได้ด้วยใจ และงานเขียนวารสารทั่วไป คือ นิตยสารมม นิตยสาร add magazine หนังสือพิมพ์ข่าวสด “หน้าต่างศาสนา” ปัจจุบันเขียนคอลัมน์ “โชคดีที่มีพระ” หนังสือพิมพ์คมชัดลึก ทุกวันพฤหัสบดี

ดร.แมนเหมือน สิริศักดิ์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำแหน่งปัจจุบัน ประธานกรรมการบริหาร บริษัท โกลเด้น เอิร์บบอดีแคร์ จำกัด

ดร.อัญชิษฐา หาญกิจรุ่ง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์พิเศษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนักวิชาการอิสระ และมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัยในระดับนานาชาติ ณ กรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมัน

ดร.พวงขมนาถ จริยะจินดา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อดีตรองผู้อำนวยการตรวจเงินแผ่นดิน ข้าราชการเกษียณ

ดร.บัณฑิตา ถิรทิศสกุล สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ

มหาวิทยาลัย ตำแหน่ง Head of National Sales บริษัท รักษาความ
ปลอดภัย การ์ดฟอร์ช แคช โซลูชั่นส์ (ประเทศไทย) จำกัด และมี
ประสบการณ์ในการเข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัยในระดับนานาชาติ ณ
มหาวิทยาลัย Thu Dau Mot สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม กรุงลอนดอน
สหราชอาณาจักร และกรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมัน

จำสืบทำรวจ หึง ดร.กนกรรณ ขวัญอ่อน สำเร็จการศึกษา
ระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำแหน่ง พนักงานการเลือกตั้ง
(งานทรัพยากรบุคคล) ฝ่ายฝึกอบรม ๒ สำนักพัฒนาบุคลากร สถาบัน
พัฒนาการเมืองและการเลือกตั้ง สำนักงานงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ดร.ภาดาภัสสรณ์ ภาดาพิลาสธำณินทร์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประสบการณ์ทำงาน ผู้ดำเนินรายการ Bangkok Auto jam ITV ผู้ดำเนินรายการ The Animallulla คนได้พักสัตว์ได้เที่ยว ช่อง๑ แฟชั่นนิสต้า และเซเลบริตี้ และตำแหน่งอาจารย์พิเศษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.จันทร์ แสงสุวรรณาวา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
บัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำแหน่ง ผู้ก่อตั้งและกรรมการผู้จัดการ บริษัท นิโอ เอ็กซ์บิท จำกัด ได้รับรางวัลศิษย์เกาดีเด่น ประจำปี ๒๕๖๒ ด้านการสร้าง
คุณประโยชน์แก่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.วดี วิประกษิต สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำแหน่ง ผู้อำนวยการฝ่ายการเงิน บริษัท ซี แอม ครีเอชั่น จำกัด ที่ปรึกษาด้านการเงิน บัญชี ISO9000 การจัดทำประมาณการทางการเงิน บริหารและบริหารการจัดการทรัพย์สิน ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และจัดทำ Cash Monitoring

นายสมชาย บุญสุน Ph.D. Candidate สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (รออนุมัติปริญญา) ตำแหน่ง ศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประสบการณ์ทำงาน เจ้าหน้าที่งานสารบรรณหน้าห้องรองอธิการบดีฝ่ายบริหาร เจ้าหน้าที่งานรับหนังสือเข้า-ออก หน้าห้องผู้อำนวยการกองกลาง และรักษาการหัวหน้าฝ่ายยานพาหนะ กองคลังและทรัพย์สิน

นางจรรุญศรี กล้ากลาย Ph.D. Candidate สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดซื้อต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ (หน้าที่พิเศษเลขาฝ่ายพระพุทธรศาสนา) และเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงิน

นางสาวสายน้อย คำชู Ph.D. Candidate สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพ งานพัฒนาการและพฤติกรรมแผนกคนไข้นอกสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติดิมาหาราชนิ กรมการแพทย์กระทรวงสาธารณสุข

นางสาวพันทิวา ฤทธิชาตริ Ph.D. Candidate สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการ บริษัท เจฟเฟอร์ เรสโตรองค์ จำกัด

นางสาวนิพัชชา โอทกานนท์ Ph.D. Candidate สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำแหน่ง ผู้จัดการฝ่ายโลจิสติกส์ บริษัท เอร่าวันมาร์เก็ตติ้ง จำกัด

นางสาวสุพัตรา กวีธนกุล Ph.D. Candidate สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

นางสาวปมณต์ ญัฐ จงวัฒนานุกุลกิจ Ph.D. Candidate สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำแหน่ง พนักงาน บริษัท ยูนิแล็บพาร์มาซูติคอล จำกัด เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดซื้ออาวุโส

นางพรณิส สุตโต Ph.D. Candidate สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำแหน่ง
กรรมการบริหาร กลุ่มบริษัท STS

ดร.ดวงทิพย์ ก่อกิจงาม สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย ตำแหน่ง นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ วิทยาลัยนักรับบริหาร
สาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

รายนามผู้อุปถัมภ์การจัดพิมพ์

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	จำนวน
๑	พระมหาประสิทธิ์ ญาณปทีโป, ดร.	๓,๐๐๐ บาท
๒	พระวิจิต ญาณวโร	๕๐๐ บาท
๓	นางจรรยาศรี กล้ากลาย	๑,๐๐๐ บาท
๔	นางสาวปมณต์ณัฐ จงวัฒนานุกุลกิจ	๑,๐๐๐ บาท
๕	นางสาวสายน้อย คำชู	๑,๐๐๐ บาท
๖	นางสาวนิพัชชา โอทกานนท์	๒,๐๐๐ บาท
๗	ดร.ลำพอง กลมกุล	๕,๐๐๐ บาท
๘	ดร.วดี วิประกษิต	๒,๐๐๐ บาท
๙	ดร.ดวงทิพย์ ก่อกิจงาม	๑,๕๐๐ บาท
๑๐	ดร.แมนเหมือน สิทธิศักดิ์	๕,๐๐๐ บาท
๑๑	ดร.บัณฑิตา ถิรทิตสกุล	๒,๐๐๐ บาท
๑๒	ดร.อัญชิษฐา หาญกิจรุ่ง	๓,๐๐๐ บาท
๑๓	นางสาวพันทิวา กฤษฏาชาตรี	๑,๕๐๐ บาท
๑๔	ดร.จันทร์ แสงสุวรรณาว	๕,๐๐๐ บาท
๑๕	นางพรนภิส สุดโต	๑,๐๐๐ บาท
๑๖	ดร.ภาดาภัสสรณ์ ภาดาพิลาสฐานันท์	๑,๐๐๐ บาท
๑๗	นายสมชาย บุญสุน	๑,๐๐๐ บาท
๑๘	ดร.พวงชนก จริยะจินดา	๒,๐๐๐ บาท
๑๙	จำลองตำรวจหญิง ดร.กนกวรรณ ขวัญอ่อน	๒,๐๐๐ บาท

อำนวยการ : รศ.ดร.ธีรยุทธ พึ่งเทียร
ฝ่ายผลิต : นายชยวัศ พึ่งเทียร,นายอุกฤษ อรัณยะนาค
นางประภา ศรีสุทธิพันธ์พร
รูปเล่ม : นายณัฐพงษ์ ทองมาก,นายธวัชชัย ศรีสุทธิพันธ์พร
นางสาวชไมพร จันทิศ

จัดพิมพ์โดย

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร
อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. 035-248-000 ต่อ 8555-56 โทรสาร. 035-248-000 ต่อ 8545
E-Mail : mcupress8558@gmail.com

เนื่องในโอกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๒

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทาน เลื่อนสมณศักดิ์

พระราชวรเมธี

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เป็นพระราชอาคันตุกะในราชทินนามที่

“พระเทพปวรเมธี”

